

NOVI

Odmev

GLASILO KULTURNO
PROSVETNEGA DRUŠTVA
SLOVENSKI DOM ZAGREB

DECEMBER 2024 • ŠTEVILKA 86 •
ISSN 1331 - 548X

SLOVENSKI DOM ZAGREB PRAZNUJE

95 let neprekinjenega delovanja

Novi odmev izdajata
Kulturno prosvetno društvo
Slovenski dom Zagreb
 in **Svet slovenske nacionalne manjšine**
Mesta Zagreb
 s pomočjo
Savjeta za nacionalne manjine
Republike Hrvatske
 in **Urada vlade Republike Slovenije za**
Slovence v zamejstvu in po svetu.

Za izdajatelja:

Darko Šonc

Uredništvo:

Miroslava Maria Bahun, Stanka Herak,
Polona Jurinič, Irena Pavlovič,
Darko Šonc, Tanja Borčič Bernard,
Cvijeta Pandol Udiljak, Ivanka Filipan.

Urednica:

Agata Klinar Medaković

Pregled, priprava in oprema besedil:

Drago Balazič

Oblikovanje in prelom:

Intergrafika TTŽ d.o.o.

Tisk:

Intergrafika TTŽ d.o.o.

Bistranska 19, Zagreb

Izhaja občasno v slovenskem in
 hrvaškem jeziku.

Naklada: 800 izvodov

Naslov uredništva:

Kulturno prosvetno društvo

Slovenski dom Zagreb

Masarykova 13/I, 10000 Zagreb

tel./fax +385 (0)1 48 55 171

slovenski-dom@zg.t-com.hr

http://slovenci-zagreb.hr

VSEBINA 86/2024

SLOVENSKI DOM - NAŠ DRUGI DOM

Uvodnik	3
20 let skupnih nastopov s prijatelji iz Sevnice	4
Preljubo veselje Vinka Glasnoviča	5
Stati inu obstati – brati in pisati slovensko	6
Izmenjujemo veščine v Poreču	7
Na obisku v Rogatcu in Rogaški Slatini	8
Vesela nedelja na Zrinjercu	9
Kdaj končno izplačila odškodnin izgnancem?	10
Po nekaj tednih spet slovenske maše v Zagrebu	10
Pustolovščina po Južni Afriki z Andražem Hribarjem	11
Slovenski zajtrk in dan slovenske hrane	12
Na pomoč! Iščejo se izvodi Novega odmeva št. 71, 73, 74 in 78	12
Odličja vrhunske športnice v Slovenskem domu	13
Razpis za tajnico Slovenskega doma Zagreb	13

SLOVENCİ NA HRVAŠKEM

Manjšina se mora tudi gospodarsko okrepiti	14
Barbara Antolić Vupora nova predsednica	16
Še eno prijetno druženje	16
Seminar za učitelje slovenskega jezika	17
Nastaja zamejska športna koordinacija	17
Za odkrite pogovore s sosedi	18
Spomin na fašistično taborišče	18
Dnevi slovenske kulture	19
Likovna kolonija Jože Arzenšek 2024	20
Slikarska razstava „Slovenija“	21
Prva trgatav najstarejše trte	21
Slovo Zvonimirja Stipetića	21

NOVICE OD TU IN TAM

Bogato dogajanje v Palčavi šiši	22
---------------------------------------	----

MATERINŠČINA

Slovenščina po modelu C na Lucijanki	23
Kako se upreti zasvojenosti, dopingu in noremu svetu	24
Franja govori tudi hrvaško, vendar predpotopno	26

KULturna OBZORJA

Bogastvo predstava, izvođača i izražaja	27
Izvan okvira	27
Na kratko od tu in tam	28
Možnost učenja igranja frajtonarice	29

PRETEKLOST V SEDANJOSTI

180 let Zdravljice – od napitnice do himne	30
--	----

ZA VSAKOGAR NEKAJ

Po naravnih parkih na zahodu ZDA	32
Tople jedi za hladne dni	34

V SPOMIN

Marjan Vesel (1929-2024)	35
Henrik Neubauer (1929-2024)	35

Zgodovinski pečati	36
--------------------------	----

 Drago Balažič

Zadnja številka Novega odmeva je letos prišla pred vas, spoštovane bralke, spoštovani bralci, nekoliko prej kot drugekrati, ko je izšla zadnje dni starega ali prve dni novega leta. Razlog je praznovanje 95. obletnice neprekinjenega delovanja Slovenskega doma Zagreb. Uredniški odbor je namreč sklenil, da ob osrednji proslavi pripravi in obiskovalcem ponudi tudi posebno prilogo ob tem jubileju, ki je sestavni del 86. številke glasila. V prilogi se še enkrat na kratko spominjamo nekaterih mejnikov in uglednih imen, ki so zaznamovali delovanje društva, ki je skozi zgodovino večkrat spremenilo ime, v nekaj obrisih in z besedami članov in članic pa je predstavljeno njegovo sedanje delovanje. Še posebej lepo je prebrati misli, ki so jih članicam in članom Slovenskega doma Zagreb namenili tisti, ki so z društvom le posredno povezani. Tisti, ki se ne bodo oz. se niso udeležili proslave, bodo o njej v glasilu brali šele v prvi številki leta 2025, ki naj bi izšla nekje v začetku pomladi, a brez osnovnih informacij ne bodo ostali, saj bodo te skupaj s fotografijami gotovo že v nekaj dneh objavljene na spletni strani društva.

Sicer pa v rednem delu tokratne številke uvodoma poročamo o dogajanjih v Domu in dejavnosti sekcij, ki je že bilo vsaj deloma v senci priprav na decembrsko proslavo. Se pa marsikaj dogaja na ravni Zveze slovenskih društev na Hrvaškem. Po odstopu dosedanje so za novo predsednico Zveze izvolili **Barbaro Antolić Vupora**, zdaj drugi mandat poslanko v Saboru, rojeno Celjanko in med drugim tudi eno od ustanoviteljic slovenskega društva Nagelj v Varaždinu. Ob izvolitvi je napovedala, da si bo prizadevala za tesnejše sodelovanje med slovenskimi društvi, za večjo prisotnost slovenske skupnosti v medijskem prostoru in intenzivnejše vključevanje mladih v delo društev. Slednje se kaže kot nujna, kajti trendi niso preveč spodbudni, je pa res,

da nihče pravzaprav ne ve, kako in s čim to doseči. Ena pot je morda ta, ki so jo ubrali v Porabju, kjer slovenska društva sodelujejo pri spodbujanju gospodarskih dejavnosti porabskih Slovencev. Kot pravijo, se je število članov društev začelo povečevati, prihajajo mlajši, saj so ta postala tudi nekakšno stičišče gospodarskih aktivnosti. V ta namen je bila ustanovljena zamejska gospodarska zbornica, pri Ministrstvu za gospodarstvo Republike Slovenije pa sklad, v katerem je 10 milijonov evrov, namenjenih malim podjetjem in podjetnikom v zamejstvu. Če se je do zdaj v zamejskih krogih, tudi na Hrvaškem, govorilo zlasti o kulturi, jeziku in identiteti, naj bi zdaj k temu dodali še krepitev gospodarskih temeljev manjšinske skupnosti. Ali je to res pot, ki vodi k utrjevanju obstoja manjšine, se bo šele pokazalo. Ni nujno, da vsaka dobra namera pripelje do želenega cilja. Poglejmo samo primer pouka slovenščine v šolah, po t. i. modelu C. Veliko napora je bilo vloženega, da bi ta pouk stekel tudi v Zagrebu. In je uspelo, ampak kaj? Prvo leto ga je obiskovalo šest učencev, letos samo dve učenki. Dve! In niti ena nima slovenskih prednikov. Razlogov, da ni niti enega otroka slovenskih staršev pri pouku slovenščine, je lahko tisoč in eden, ampak tako je. Zato velja biti malce zadržan pri vsem skupaj.

Je pa vsekakor treba gledati naprej. Ne da bi zanemarjali ali pozabili preteklost. Zlasti tisto, kar je bilo v njej dobrega in kar nas še zdaj navdaja z zadovoljstvom in s ponosom. Kot je na primer Prešernova Zdravljica, delo, ki je večno, ki presega časovne in prostorske okvire in ki s sedmo kitico tvori besedilni del slovenske himne. Letos mineva 180 let od njenega nastanka. Nekaj podrobnosti o Zdravljici in o tem, kako je postala slovenska himna, v rubriki Preteklost v sedanjosti. Za konec pa še en pogled v čase prvih letih delovanja predhodnika Slovenskega doma. Prijetno branje in srečno!

*Drage bralke, dragi bralci, prijatelji Novega odmeva!
Želimo Vam lepe božično-novoletne praznike in zdravo, zadovoljno,
srečno novo leto 2025.*

Uredništvo

ZBOROVSKO PETJE

20 let skupnih nastopov s prijatelji iz Sevnice

Minilo je 20 let odkar sta skupaj zapela MePZ Lisca Sevnica in MePZ Slovenski dom Zagreb. Obletnico smo obeležili v Zagrebu, v naši Prešernovi dvorani, 8. novembra.

 Stanka Herak

Prisotne sta najprej nagovorili predsednici obeh zborov **Nada Novšak** in **Stanka Herak**. Z zborom je iz Sevnice prišla tudi **Anica Dernač**, ki je bila pobudnica prvega srečanja obeh zborov. Z nekaj besedami nam je pričarala leta, ko so bila naša srečanja na začetku. 20 let prijateljstva in zborovskega življenja je kar veliko. Zborovsko petje pa traja še dlje kot teh 20 let, saj zbor Lisca slavi že 48 let, zbor Slovenski dom pa kar 94 let obstoja.

Veliko smo v teh letih skupaj peli in gostovali pri slovenskih društvih na Hrvaškem, v sosednjih državah in v Sloveniji. Naši nastopi in utrinki z njih so zabeleženi tudi v Novem odmevu, kjer zasledimo datume nastopov, naslove pesmi in doživetja. Na posameznem koncertu smo zapeli po osem ali devet pesmi. Zanimivo se jih je spomniti: *Kantaj, kantaj, Dva lepa pušljica, Vuštnješa ja ni, Po gorah grmi, Meglica, Moj vrtnar, Pod jasnim soncem roža rdeča* in še bi lahko naštevali. Ponovno bi jih morali uvrstiti v repertoar. Na koncertih v Zagrebu smo nastopali v Prešernovi dvorani v prostorih Slovenskega doma, v Sevnici pa smo peli na sevnškem gradu, v Kulturnem domu v Sevnici in pri Tončkovem domu na Lisci. V zapisih v Odmevu sem zasledila besede takratne predsednice sevnškega zbora Anice Dernač, ki je dejala, da smo skupaj kot sorodniki. Ampak spremembe so vidne,

bolezen je nekatere onemogočila, nekaterih obrazov ni več, jih pa ohranjamo v spominu. Je pa dobro, da se skupno prepevanje nadaljuje.

Seznam pesmi obeh zborov je obsežen. Težko je izbrati šest, sedem pesmi, s katerimi se predstavljamo občinstvu. Za to sta tu naša zborovodja, **Petra Stopar** in **Ivica Ivanović**, ki na uspešen način občinstvu približata pesem. Pomembno vlogo na koncertih ima tudi občinstvo, ki rado prisluhne slovenski pesmi. Povsod smo bili lepo sprejeti, nagrajeni z aplavzom, ko pa še občinstvo skupaj z nami zapoje, občutimo, da pesem ne bo zamrla, dokler bodo naši zbori prepevali slovenske pesmi. Povzela bom še besede iz Odmeva iz leta 2009. Tako je zapisano: „To bo skupen koncert, na katerem se bosta pomerila oba zbora, pa bomo videli kateri je boljši. Seveda je to samo prijateljska tekma, saj bosta zbora enako dobra - torej najboljša.“

Na letošnjem koncertu je zbor Lisca zapel šest pesmi, naš zbor pa pet pesmi a cappella, tri pa ob spremljavi harmonike. Harmonika vedno pripomore k še boljšemu vzdušju in takrat tudi občinstvo zapoje. Oba zbora sta za konec skupaj zapela pesem *Mlade oči*. Na klavirju nas je spremljala zborovodkinja Petra Stopar, dirigiral pa je Ivica Ivanović. Bilo je lepo, kot ob 20. obletnici skupnih nastopov mora biti. Veselo in sproščeno.

Foto: Antun Bukovec

Zbora sta za konec skupaj zapela pesem *Mlade oči*.

Preljubo veselje Vinka Glasnovića

22. septembra je bila v Slovenskem domu Zagreb predstavljena notna zbirka *Preljubo veselje* Vinka Glasnovića, pokojnega dirigenta našega duhovnega pevskega zbora Anton Martin Slomšek. Notna zbirka je izšla junija letos na pobudo Rafaelove družbe in je že bila predstavljena v Celju na prireditvi Dobrodošli doma.

 Agata Klinar Medaković

Profesor Glasnović je bil vesel pobude Rafaelove družbe, da izda njegove skladbe, toda skupno delo okrog notne zbirke sta žal prekinila pandemija in njegova smrt. Čeprav je bil hrvaškega rodu, se je zaradi študija v Sloveniji in drugih okoliščin navezal tudi na slovensko kulturo in je do smrti vodil duhovni pevski zbor Anton Martin Slomšek, za katerega je zložil vrsto pesmi in naredil veliko priredb. Rad je imel tudi slovenske pesnike in je zato skladal na njihova besedila. Pred predstavitvijo je zbor pod vodstvom dirigenta **Luke Hosuja** zapel pesem v Glasnovičevi priredbi *V nebesih sem doma*, nato pa so notno zbirko predstavili urednica notne zbirke prof. dr. **Cecilija Oblonšek**, **Anita Škala** v imenu duhovnega pevskega zbora A. M. Slomšek, **Anton Trpin**, dekan in duhovnik iz Šentjerneja, ki v Zagrebu že več kot 30 let vodi maše v slovenskem jeziku in **Lenart Rihar** - ravnatelj Rafaelove družbe s kolegico **Anamarijo Rajk**. Cecilija Oblonšek, profesorica na Teološki fakulteti v Ljubljani in urednica notne zbirke *Preljubo veselje*, je Glasnovičeve uglasbitve in priredbe strokovno ovrednotila. Anton Trpin in Anita Škala sta povedala nekaj spominov na Vinka Glasnovića, Lenart Rihar pa je pojasnil, kako je nastala zamisel za notno zbirko in kako so tekle priprave za njeno izdajo. Številno občinstvo, med katerim sta bili tudi hčerki in ostali sorodniki prof. Glasnovića, predstavniki Rafaelove družbe in člani Slovenskega doma Zagreb so na koncu spontano zapeli slovenski narodni pesmi *Na planincih sončece sije* in *Moj očka 'ma konjička dva*.

Notno zbirko *Preljubo veselje* z uglasbitvami in priredbami Vinka Glasnovića in s spremno besedo Lenarta Riharja, dr. **Matjaža Barba** in dr. Cecilije Oblonšek si lahko sposodite v knjižnici Slovenskega doma.

„Zaporedje pesmi v tej zbirki v ospredje postavlja besedila, ki so bila skladateljev neprecenljiv vir navdiha, zato v prvem sklopu predstavljamo uglasbitve liturgičnih besedil, drugi sklop prinaša uglasbitve v glavnem Slomškovih besedil, ki pa jih tudi razvrstimo tako, da so prve na vrsti verske in pobožne pesmi, sledijo pa posvetne. Zadnji sklop skladb prinaša nekatere priredbe, ki so se zdele najbolj izvirne, čeprav je v skladateljevem rokopisu mogoče najti še marsikakšno priredbo, kar res kaže na to, da je bil skladatelj vselej pripravljen svoj dar deliti s tistimi, ki so ga obkrožali.“

(Iz spremne besede urednica zbirke dr. Cecilije Oblonšek)

Cecilija Oblonšek, Anton Trpin, Anita Škala, Lenart Rihar in Anamarija Rajk (z leve).

DAN REFORMACIJE

STATI INU OBSTATI - BRATI IN PISATI SLOVENSKO*

 Ivanka Filipan

31. oktober je dan reformacije in v Sloveniji je to državni praznik ter dela prost dan, saj nas ta dan ne spominja le na versko, družbeno-politično in kulturno gibanje v Evropi v 16. stoletju, temveč predstavlja tudi rojstvo slovenskega knjižnega jezika. Ena od idej reformatorjev je bila tudi, naj bodo verske knjige v ljudskem jeziku, kar je pomembno vplivalo na razvoj književnosti in na nastanek prve slovenske knjige.

Omenjeno zahtevo je posvojil Primož Trubar, ki je protestantizem iz nemških dežel prinesel na območje današnje Slovenije in sredi 16. stoletja napisal ter dal natisniti prvi knjigi v slovenskem jeziku - *Katekizem* in *Abecednik*. Če se je v prvi ukvarjal z verskimi zadevami, je druga namenjena preprostemu ljudstvu kot pripomoček za učenje branja. V njej se tudi prvič pojavi beseda Slovenci.

Seveda zagrebški Slovenci vsako leto obeležujemo ta praznik in tako kot že nekajkrat doslej, smo ga tudi tokrat počastili v sodelovanju z Zavodom Parnas iz Velikih Lašč, ki ohranja spomin na Primoža Trubarja in tradicijo starega knjigoveštva, kakršno je bilo v času nastajanja prvih slovenskih knjig. 23. oktobra sta nas obiskala **Metka** in **Jože Starič** iz omenjenega zavoda in nas popeljala v knjigoveško delavnico ter pokazala vezavo bukvic. Kot v pravi knjigoveški delavnici smo se najprej seznanili s pergamentom, nebarvano oguljeno živalsko kožo, obdelano tako, da je primerna za pisanje. Običajno so za izdelavo pergamentov uporabljali kozje, ovčje, telečje ali oslovske kože, ki so jih najprej natrli z lugom, nato pa

z rezili z njih odstranili dlako, povrhnjico in morebitne ostanke mesa. Tako pripravljene kože so napeli preko posebnih okvirjev in jih sušili, nato pa so jih zgladili in razrezali na primerne kose. Pergamenti so ostali v uporabi vse do 15. stoletja, ko jih je začel izpodrivati papir. Do Gutenbergovega izuma tiskarske preše se je na pergament s kaligrafsko pisavo pisalo z gosjim peresom, namočenim v črnilo.

Po uvodni razlagi o materialih in pripomočkih za izdelavo takratnih knjig smo se pod vodstvom Metke Starič lotili izdelave vsak svoje miniaturne ročno vezane knjige. Delo je vključevalo šivanje, zgibanje in lepljenje. Razdelili so nam liste, izrezane na določeno velikost, ki smo jih vodoravno prepognili ter jih na sredini ob pregibu s šivanko preluknjali, luknjice pa so označevale enakomerno porazdeljena mesta, skozi katera se je napeljal sukanec, ki jih je trdno povezal. Na tako povezane liste smo na hrbtne strani nalepili blago, na katero smo pritrdili platnice iz trdega kartona. Platnice smo na zunanji strani ovili s poljubnim okrasnim papirjem. Na notranjo stran platnic smo nalepili barvni papir, ki je dal končno podobo notranjosti platnic in hkrati pomenil začetek knjižnega bloka. Delo je zahtevalo kar nekaj spretnosti, če se kje zataknilo pa sta nam priskočila na pomoč Metka Starič ali njen soprog Jože. Seveda smo, kot pridni učenci, pomagali drug drugemu, se med seboj posvetovali in delili izkušnje. Vsi pa smo bili ponosni na naš končni izdelek, ki smo ga za spomin odnesli domov.

Metka Starič v knjigoveški opravi razlaga kako so nastale prve »bukvice«.

Udeleženke knjigoveške delavnice so spretno izdelale svojo prvo knjižico.

Metki Starič pa obljubili, da naša »bukvica« ne bo ostala prazna in da bomo vanjo napisali kakšne lepe misli. Obogateni z lastno izkušnjo izdelave knjige bomo odslej ob branju knjig pozorni tudi na ta, velikokrat spregledani del. Vsekakor pa je najpomembnejše, da imamo radi knjige, da jih beremo in da smo ponosni na naš sloven-

ski jezik, saj, kot pravi Primož Trubar: »Slovenskega jezika se ni treba sramovati, ker je lep in gibčen in se ne skriva v kakem kotu«.

** Citat iz Trubarjeve pridige o veri, ki je del prve knjige v slovenskem jeziku Katekizem iz leta 1550*

ŠOPEK

Izmenjujemo veščine v Poreču

Slovensko društvo Oljka iz Poreča je bilo letos že petič gostitelj delavnice "Izmenjujemo veščine". Delavnice, bolje rečeno srečanja, ki je bilo zadnji teden v septembru, so se poleg gostiteljev udeležili predstavniki slovenskih društev iz Pulja, Lovrana, Labina in Zagreba.

 Stanka Novković

Dogodek je priložnost, da ustvarjalci iz posameznih društev prikažejo svoje spretnosti in znanja in jih po možnosti tudi posredujejo članom drugih društev. V dveh dneh je na delavnici poleg tridesetih ustvarjalk sodeloval le en predstavnik moškega spola, sicer zelo priljubljen udeleženec Tonino iz slovenskega društva Labin. Letos so se nam pridružile tudi članice skupine iz Slovenj Gradca, ki so nam pokazale veščino zvijanja papirnatih trakov v zvitke različnih oblik, t.i. *quillinga*. S kolegico **Božo**, ki sva se kot predstavnici Slovenskega doma Zagreb udeležili delavnice, sva pokazali kako se izdelujejo okraski iz odpadnih rolic papirja s poudarkom na recikliranju in podpori prizadevanjem za varstvo okolja. Članice puljskega društva so predstavile tehniko barvanja svile, udeleženke iz Lovrana slikanje z akrilnimi barvami na platnu, omenjeni član društva

iz Labina pa nam je pokazal poslikavo lesa z žganjem oz. pirografijo. Predmeti, ki so nastali v teh dveh dneh, bodo predstavljeni na razstavi ob obletnici društva Oljka v Poreču.

Tudi tokrat srečanje ni bilo samo delovno, pač pa tudi priložnost za druženje s starimi prijatelji in za spoznavanje novih. Še posebej smo imeli tokrat priložnost vzpostaviti nove vezi z gostjami iz Slovenj Gradca in sodelovati v delu njihovega projekta Erasmus+.

Po končani delavnici smo se vsi skupaj še enkrat sproščeno povsneli. Gostitelji, med njimi še posebej predsednica in članica Oljke **Miriam Pran** in **Ana Švarc**, so zelo skrbno organizirali naše bivanje v Poreču, kjer smo se resnično počutili kot doma, in zagotovili odlične delovne pogoje za odvijanje delavnice, za kar jim gre vse priznanje.

Udeleženci ustvarjalne delavnice Izmenjujemo veščine.

IZLET

Na obisku v Rogatcu in Rogaški Slatini

Člani Sveta slovenske narodne manjšine Mesta Zagreb in Slovenskega doma Zagreb smo se 12. oktobra odpravili na študijski izlet v Slovenijo, obiskali Muzej na prostem v Rogatcu in si ogledali Rogaško Slatino. To znamenito zdravilišče je tudi rojstni kraj največje slovenske otroške pisateljice Ele Peroci ter kraj, ki ga povezujemo z Viljemom Bizjakom, tovarnarjem, dobrotnikom in skrbnikom dokumentov Slovenskega doma Zagreb v času NDH.

 Marjeta Trkman Kravar

Čudovit sončen dan smo začeli z ogledom največjega slovenskega muzeja na prostem, v Rogatcu, kjer na izjemno zanimiv način prikazujejo arhitekturno dediščino in življenje preprostih ljudi v teh krajih v 19. in v prvi polovici 20. stoletja. Strnjene stanovanjske, gospodarske in obrtniške stavbe so res pristne in vse izgleda kot majhna vas. Najprej smo si ogledali leseno hišo prekrito s slamo, v kateri se je rodil in odraščal znani slovenski pesnik in prevajalec Jože Šmit. Ob njej je tako kot nekoč na primerni oddaljenosti postavljeno poljsko stranišče na „štrbunk“. Ogledali smo si tudi viničarsko hišo, hlev, svinjak, kozolec, „lodn“ ali trgovino, kovačnico in panonski tip vodnjaka – „na čapljo“. Čeprav so mnogi od nas odraščali na vasi in jim je prikazana slovenska arhitekturna dediščina dokaj znana, so vsi z velikim zanimanjem prisluhnili razlagi muzejske kustosinje **Gordane Bilušić**.

Drugi del ekskurzije je bil namenjen obisku Rogaške Slatine, o kateri smo od lokalne turistične vodnice **Žive Koražija** izvedeli veliko zanimivosti, med drugim to, da obstaja posebna legenda, povezana z nastankom tega zdraviliškega področja. To je legenda o Pegazu, mitološkem krilatemu konju, ki je s kopitom udaril ob tla in je na jasi bruhnila voda. Ta voda je z magnezijem najbogatej-

ša naravna mineralna voda na svetu. Legenda živi še danes ... Po srečanju s Pegazom, spomenikom na trgu ob parku, smo sprehod nadaljevali med cvetočimi gredicami in zelenicami Zdraviliškega parka vse do Kristalne dvorane, kjer naj bi imeli priložnost začutiti veličastnost kristala in tradicijo steklarstva tega kraja. Na našo žalost to ni bilo mogoče, ker so dvorano pripravljali za poroko. Sprehodili smo se še do glasbenega paviljona, ob tem videli številne hotele, kozmetični salon znane tovarne Afrodita kozmetike, doma prav v Rogaški Slatini in izvedeli, kdo vse od bolj ali manj znanih ljudi, od davnine pa do danes, je rad prihajal na „lepotilne počitnice“ v ta kraj. V zdraviliški pivnici na žalost nismo imeli priložnosti piti mineralno vodo Donat neposredno iz izvira, nas je pa vodnica pred odhodom na kosilo odpeljala do Ivanovega vrelca, najstarejšega vrelca v Rogaški Slatini, kjer je voda zelo bogata z minerali in prav posebnega okusa. Mnogi od nas smo z njo pogasili žejo.

Čas v tako lepem kraju je hitro minil, tako da je ostalo še veliko neodkritih zanimivosti, ki smo jih pustili za kdaj drugič. V tem „raju na zemlji“ bi si vsi želeli ostati še kak dan, a smo po okusnem kosilu in prijetnem druženju morali domov...

Foto: Živa Koražija

Pri Pegazu v Rogaški Slatini.

Foto: akrm

Poučen ogled muzeja na prostem Rogatec.

Vesela nedelja na Zrinjencu

Potem ko je v soboto zaradi dežja odpadlo predstavljanje pouka v jezikih narodnih manjšin, v nedeljo 29. septembra ni bilo nobenih ovir za uspešno praznovanje 11. Dnevov narodnih manjšin Mesta Zagreb. To tradicionalno prireditev organizira Koordinacija narodnih manjšin, da bi skozi bogat program predstavili multietničnost in multikulturnost hrvaškega glavnega mesta.

Cvijeta Pandol Udiljak

Prireditev je uradno odprl podžupan mesta **Luka Korlaet**, navzoče pa sta nagovorila tudi predsednik Koordinacije svetov in predstavnikov narodnih manjšin Mesta Zagreb in poslanec **Armin Hodžić** ter predsednik Sveta za narodne manjšine republike Hrvaške **Tibor Varga**. Program se je začel z nastopom pihalnega orkestra ZET-a in se nadaljeval s predstavitvijo narodnih noš. Članici Slovenskega doma Zagreb **Stanka Herak** in **Cvijeta Pandol Udiljak** sta v mimohodu narodnih noš predstavili belokranjsko moško in žensko nošo. Med stoletnimi platanami na Zrinjencu so bile postavljene okrašene stojnice 16 narodnih manjšin. Mnogi prebivalci Zagreba in turisti so si prišli ogledat predstavitev manjšin, preživeti nedeljsko dopoldne ob dobri hrani, plesu in pesmi. Na stojnicah so obiskovalcem delili avtohtone jedi in pijače. Na slovenski stojnici ni manjkalo orehove potice, cvička in viljamovke. Velik interes je bil tudi za izvode našega Novega odmeva, enako tudi za knjige, ki sta jih v preteklih letih izdala Slovenski dom Zagreb in Svet slovenske narodne manjšine Mesta Zagreb. Vzdušje je bilo veselo, še posebej, ko so začeli plesati in peti. Naš pevski zbor je zapel nekaj veselih slovenskih pesmi ob zvokih harmonike, pa tudi pesem, posvečeno mestu, v katerem živimo – *Tebi, mesto moje*.

Pomen Dnevov narodnih manjšin je najbolje opisal podžupan Luka Korlaet v svojem govoru z besedami: »Izjemno pomembno je, da v času, ko so vsepovsod prisotni negotovost, konflikti in nerazumevanje, danes tukaj slavimo prav nasprotno – enotnost in skupnost. To mesto so oblikovali ljudje različnih manjšin. Njihovo delo in vizija sta vtakani v arhitekturo Zagreba, zaslužni so, da je to mesto kraj bogate kulturne dediščine in edinstvene lepote.« Po zadnjem popisu prebivalstva v Zagrebu živijo pripadniki 22 narodnih manjšin, ki predstavljajo 4% prebivalstva prestolnice. Zato bomo z veseljem še naprej praznovali dan narodnih manjšin našega mesta.

Slovenska stojnica na Zrinjencu.

Obe foto: Antun Bukovec

Naš zbor se je tudi letos dobro odrezal.

DRUŠTVO IZGNANCEV

Kdaj končno izplačila odškodnin izgnancem?

Tradicionalno letno srečanje članov zagrebške krajevnice organizacije Društva izgnancev je bilo letos nekoliko prej kot običajno. Želeli smo se prepričati, v kakšni življenjski kondiciji so člani, se prešteti in opogumiti za nadaljnje delo.

 Slavko Alojz Kramar

Zbrali smo se 17. oktobra v pivnici Medvedgrad. Od vseh članov nas je prišlo osem, torej polovica, ostali so bolni ali nepomični.

Tudi tokrat smo izrazili ogorčenje, ker izplačilo nadomestil za gmotno škodo, ki so jo utrpeli izgnanci med 2. svetovno vojno, še vedno ni bilo izvedeno. Društvo izgnancev Slovenije se že leta trudi za to, za kar mu gre velika zahvala in priznanje za vztrajnost, vendar se zadeva nikamor ne premakne. Sprašujemo se, kakšne so vlade Republike Slovenije, ki ne priznavajo pravic izgnancem in s tem kršijo zakon. Izgnanci so v drugi svetovni vojni zelo trpeli, opravljali težka dela za Nemce, umirali ali bili ubiti v številnih taboriščih, samo v Jasenovcu več kot sto. Od sedanje slovenske vlade pričakujemo, da to zadevo končno reši.

Med dvournim srečanjem smo se lotili tudi bolj prijetnih tem, predvsem pa se veliko pogovarjali o tem, kako živimo in kako preživeti

v teh letih visoke starosti. Pozdravili smo obljubo **Ivanke Filipan**, da nam bo tudi v letu 2025 pomagala poskrbeti za potrdila o živetju, kar je zelo dobrodošla pomoč članom.

Želimo si tudi, da bi dan izgnancev leta 2025 obeležili v Slovenskem domu Zagreb.

Letno druženje izgnancev KO DIS Zagreb.

Foto: Jozefa Bogolin

DUHOVNA SEKCIJA

Po nekaj tednih spet slovenske maše v Zagrebu

 Olga Tkalčec

Zaradi obnove Cerkve Ranjenega Jezusa na Illici 1 po potresu, ki je marca 2020 poškodoval tudi to cerkev, v njej nekaj časa ni bilo maš, tako da so 13. in 27. oktobra ter 10. novembra odpadla bogoslužja v slovenskem jeziku. Obnova je zdaj končana in maše v slovenskem jeziku spet potekajo po predvidenem sporedu. So pa medtem tako kot vselej ob petkih brez premora potekale pevske vaje zbora A. M. Slomšek, ki je nastopil tudi na predstavitvi notne zbirke Vinka Glasnovića v Slovenskem domu.

Nastop zbora A. M. Slomšek na predstavitvi notne zbirke Vinka Glasnovića v našem Domu.

Foto: Ivo Zajdela

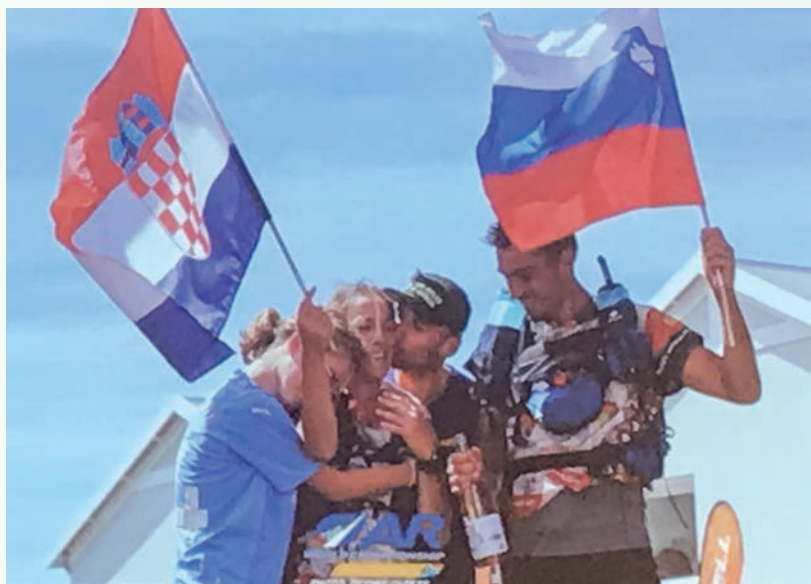
Želeli bi si, da bi več zagrebških Slovencev prihajalo na maše in tudi tako ohranjalo stik s slovenskim jezikom.

Pustolovščina po Južni Afriki z Andražem Hribarjem

Tokrat smo na Alpinističnem četrtku 14. novembra v Slovenskem domu gostili Brežičana Andraža Hribarja, ki že 12 let živi v Zagrebu kjer si je ustvaril družino. Andraž je dolgoletni orientacist, treker, tekač, triatlonec, gorski kolesar, zadnja leta se ukvarja s pustolovskimi tekmami. Je član Orientacijskega in Planinskega društva Brežice, pa tudi zagrebškega orientacijskega kluba Kapela.

 Agata Klinar Medaković

V letu 2023 se je z ekipo spomladi najprej udeležil *Adventure Race Croatia (ARC)*, kar v slovenščini pomeni pustolovsko tekmovanje. Takšna tekmovanja so kombinacija, več športnih disciplin (treking, gorsko kolesarjenje, plavanje, veslanje, plezanje, jamarstvo, rolanje, ježa na konjih, skoki s padalom, turno smučanje, ipd.). Pomemben element je znanje orientacije, saj so tekmovanja na neznanih terenih, temelj vsega pa so dobra telesna pripravljenost, vzdržljivost, obvladovanje posameznih športnih disciplin, iznajdljivost, ekipni duh. Hrvaško tekmovanje je organizirano v sklopu svetovne serije in velja za neformalno kvalifikacijo za svetovno prvenstvo. To je bilo leta 2023 v Južnoafriški republiki in udeležila se ga je štiričlanska slovensko-hrvaška ekipa, v kateri so bili poleg Andraža Hribarja še **Maja Bonačič** in **Tomislav Katalenić** iz Zagreba ter **Marin Mandekić** iz Kastva (Reka). O tej nepozabni pustolovščini nam je pripovedoval ob predvajanju enkratnih fotografij, občasno pa tudi odgovarjal na zastavljena vprašanja občinstva, ki je z občudovanjem spremljalo predavanje. Maji so domači tek, vzdržljivostne tekme, kolesarjenje, triatlon, Tomislav je vrhunski in vsestranski kolesar, Marin pa ultra vzdržljivostni tekač. Vsak od njih je na

Maja in Andraž na cilju.

progi, dolgi skoraj 1000 km, dal vse kar je lahko in več, pri čemer se je tudi izkazalo iz kakšnega testa je ekipa. Žal Marin in Tomislav zaradi izčrpanosti nista uspela priti do cilja.

O spominih in doživetjih s tega dogodka je mogoče brati v številnih besedilih, objavljenih na spletni strani Orientacijskega kluba Brežice, v hrvaščini pa na strani gelender.hr.

Kot je že v navadi, smo po prikazu in opisu neverjetne afriške pustolovske zgodbe nadaljevali druženje in klepet v klubu Moja dežela.

Po času prihoda v cilj sta bila Andraž in Maja na 14. mestu med 100 ekipami; naredila sta 903 km v 6 dneh in 23 urah, od tega je bilo spanja 16 ur. V uradni razvrstitvi so pred Andražem in Majo vse ekipe, v katerih je odstopilo manj članov, ekipe, katerih člani so odstopili kasneje, ekipe z več kontrolami in ekipe z boljšim časom. Tako sta v končni razvrstitvi zasedla 90. mesto.

ZDRAVA HRANA

Slovenski zajtrk in dan slovenske hrane

S predstavitvijo tradicionalnega slovenskega zajtrka smo 20. novembra tudi v Slovenskem domu Zagreb prvič obeležili dan slovenske hrane, ki se v Sloveniji obeležuje od leta 2012, vsak tretji petek v mesecu novembru.

 Stanka Herak

Na ta dan naj bi se spomnili in premislili o našem načinu prehranjevanja, o tem kakšno hrano izbiramo in pripravljamo ter kaj jemo. Poudarek je na hrani, ki jo pridelajo na slovenskih kmetijah, ki je bolj sveža in okusnejša ter kakovostnejša od hrane, pripeljane od daleč.

Dogodek smo obeležili zvečer, je pa dišalo po zajtrku. Nagovorila nas je članica **Marjeta Trkman Kravar**, s kratkim predavanjem o nutricionistični vrednosti hrane. Priporočila nam je, naj razmislimo o naši prehrani v prihodnje, kolikor je možno uporabljamo lokalne proizvode, zaužijemo čim manj predelane hrane in nam zaželela dober tek. Na mizah je bil postrežen slovenski zajtrk: kruh, maslo, med, mleko in jabolko. V sproščenem vzdušju smo poklepetali, namazali kruh, spili šalicu mleka in pojedli jabolko. Ob tem smo se pogovarjali o naših prehrabnih navadah in pripravi zajtrka nekoč in danes. Nekoč so nam mame pripravljale res pravi domači zaj-

trk, sestavljen večinoma iz živil pridelanih doma, zdaj pa se trudimo, da našim otrokom in vnukom približamo lokalno in trajnostno prehrano. Lepo aranžiran tradicionalni slovenski zajtrk v Slovenskem domu v Zagrebu je posnela tudi ekipa TV Maribor.

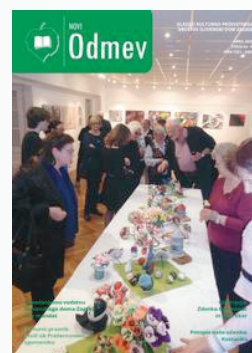
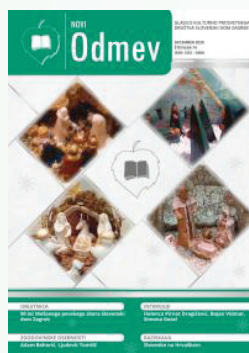

Foto: akm

NA POMOČ! Iščejo se izvodi Novega odmeva št. 71, 73, 74 in 78.

Slovenski dom Zagreb vljudno prosi člane oz. bralce Novega odmeva, ki doma hranijo stare številke našega glasila, da preverijo ali imajo med temi morda številke 71, 73, 74 in 78, oziroma izdaje iz decembra 2019, oktobra in decembra 2020 ter aprila 2022. Te številke potrebujemo za vezavo v knjigo. Kot je znano, po deset izvodov Odmeva damo zvezati v knjigo, teh števil pa žal nimamo oz. jih v naših prostorih ne najdemo.

Vnaprej se zahvaljujemo!

Iščejo se izvodi Novega odmeva s temi naslovnici.

Odličja vrhunske športnice v Slovenskem domu

Na željo Bojana Luncerja, sina lani preminule naše dolgoletne članice Olge Šikovec - Luncer, je njena prijateljica Mirjana Omašić v Slovenski dom prinesla nekaj priznanj in odličij legendarne atletinje, olimpijke in velike športnice iz obdobja nekdanje Jugoslavije, ki zdaj krasijo vitrino v naši knjižnici.

 Agata Klinar Medaković

Te trofeje in nagrade nas bodo spominjale na eno najuspešnejših jugoslovanskih atletinj vseh časov, na njene številne rekorde in uspehe na atletskih stezah in našo prijateljico, ki se je aktivno vključevala v delo Slovenskega doma in tudi pisala za Novi odmev. Olga Šikovec - Luncer je športno kariero začela v atletskem klubu Kladivar iz Celja, po preselitvi v Zagreb pa jo je uspešno nadaljevala v Hrvaškem akademskem atletskem klubu Mladost. Bila je večkratna prvakinja in rekorderka bivše države v teku na 100 in 200 m, prva jugoslovanska tekačica, ki je 100 m pretekla pod 12 sekundami, leta 1960 je nastopila na Olimpijskih igrah v Rimu, kjer se je uvrstila v četrtfinale, kot posameznica ali članica štafet je osvojila 10 zlatih odličij na Balkanskih igrah in kot članica štafete je na Evropskem dvoranskem prvenstvu leta 1966 osvojila srebrno medaljo. Tudi po tekmovalni karieri je ostala v atletiki kot aktivna članica Hrvaškega akademškega atletskega kluba Mladost in mednarodna atletska sodnica. V vitrini Slovenskega doma si je mogoče ogledati le majhen del vsega, kar je osvojila, med drugim pokal za zmago v teku na 200 metrov v Varaždinu leta 1959, ko je s to razdaljo opravila v manj kot 25 sekundah in pokal, ki ga je prejela leta 1961 od kluba HAAK Mladost za najboljšo atletinjo.

Odličja Olge Šikovec - Luncer, ki zdaj krasijo vitrino Slovenskega doma Zagreb.

Razpis za tajnico Slovenskega doma Zagreb

Opis delovnega mesta:

- sprejemanje in pošiljanje pošte
 - komunikacija z računovodstvom
 - komunikacija s članstvom in drugimi društvi
 - komunikacija z društvenim okoljem
 - vodenje evidenc
 - delo z računalnikom
- Digitalne veščine: Word, Excel, Power Point, Internet, Outlook

Zahtevana izobrazba, znanje in veščine:

- delo primerno za osebo srednjih let ali upokojenko/ca
- zahtevano znanje hrvaškega in slovenskega kot maternega jezika

Poklicno izobraževanje:

- Srednje poklicno izobraževanje
- Vozniško dovoljenje: C
- Najmanj pet let delovnih izkušenj
- Polovični delovni čas
- Poskusno delo

Prošnje z življenjepisom posredovati na:
slovenski-dom@zg.t-com.hr

GOSPODARSTVO

MANJŠINA SE MORA TUDI GOSPODARSKO OKREPITI

Predstavniki slovenskih zamejskih društev iz Italije, Madžarske, Avstrije in Hrvaške so na konferenci v Zagrebu delili svoje izkušnje pri podpori zamejskih podjetnikov ter se dogovorili za tesnejše sodelovanje.

 Tanja Borčić Bernard

V organizaciji slovenskega ministrstva za gospodarstvo in slovensko-hrvaškega poslovnega kluba je 7. oktobra v Zagrebu potekala prva poslovna konferenca zamejske gospodarske zbornice. Pobuda je namenjena zamejcem, ki želijo poslovno napredovati in hkrati razvijati okolje, v katerem živijo. Dogodka se je udeležil tudi slovenski gospodarski minister **Matjaž Han**. Gospodarsko ministrstvo je na poslovni konferenci v Zagrebu predstavilo 10 milijonov evrov vreden program spodbud za mikro, majhna in srednje velika podjetja s sedežem na zamejskih območjih v štirih državah in sicer za obdobje od leta 2025 do 2029. Program spodbujanja gospodarstva slovenske narodne skupnosti na Hrvaškem, v Italiji, na Madžarskem in v Avstriji je nastal na podlagi pilotnega projekta v Porabju. Predstavila ga je **Andrea Kovač** iz razvojne agencije Slovenska krajina na Madžarskem: „Projekt je trajal od leta 2021 do 2024. Imeli smo tri ukrepe: naložbe v gospodarstvo, razvoj turizma in lokalnih produktov ter pomoč za osebe, ki so program izvajale.“ Vanj se je vključilo med 50 in 60 podjetnikov, kmetov, obrtnikov iz gospodarskega in tu-

rističnega sektorja. Državni sekretar na gospodarskem ministrstvu **Dejan Židan** je pojasnil, da pri dodeljenih sredstvih ne gre za velik denar. „V Porabju je povprečni podjetnik vzel subvencije za okrog 12.000 evrov, čeprav je bila možnost med 5000 in 50.000. Ampak tudi to je bilo dovolj, da je določeno gospodarsko dejavnost razvil naprej ali pa, da je obstal, pravi Židan. Da bi dobili ponujena sredstva, morajo investitorji sami zagotoviti 25% vrednosti investicije, razpise za sredstva pa bodo lahko izvajale zamejske organizacije same. „Pričakujem, da bomo v prihodnjih štirih letih podprli 300 do 350 novih konkretnih projektov za podjetja, ki imajo enega ali več zaposlenih. To je nekaj, kar Slovenija do zdaj še ni počela,“ pravi državni sekretar Židan.

Na Hrvaškem bodo sredstva namenjena zamejskim podjetnikom na širšem varaždinskem območju, v severni Istri, reškem zaledju, Gorskem kotarju, v Medžimurje, ob Kolpi in Sotli ter za podjetnike, ki živijo v Zagrebu in okolici. **Barbara Antolić Vupora**, poslanka v hrvaškem saboru, ki je bila nedavno izbrana tudi za novo predsednico Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, projekt gospodarskih podpor zamejcev toplo pozdravlja:

„Če tega zagonskega bombona ne bi bilo, potem bi se naša zamejska zgodba vrtela spet samo okoli plesa in petja, kar pa je vsekakor premalo, da bi zamejci obstali.“ V ta namen je bila na pobudo Zveze slovenskih društev na Hrvaškem v Varaždinu nedavno ustanovljena tudi Razvojna agencija Slovencev za trajnost na Hrvaškem, ki jo vodi **Lucija Vupora**. „Naša vizija je, da se majhna, mikro in mini podjetja v lasti Slovencev, ki živijo na Hrvaškem, podprejo in da se jim omogoči financiranje ter gospodarska rast.“

Poslovna zamejska konferenca v Zagrebu je bila priložnost za izmenjavo dobrih

Foto: SLO-CRO poslovni klub

Minister Han je na poslovni konferenci v Zagrebu predstavil sistem podpor zamejskim podjetnikom in obrtnikom.

praks in storitev, ki jih zamejske organizacije ponujajo svojim članom. Andreja Kovacs iz razvojne agencije Slovenska krajina na Madžarskem pravi, da je program prispeval k temu, da so majhna podjetja, samouprave ali pa društva pridobila sredstva za razvoj, bodisi da je šlo za modernizacijo, za novo mehanizacijo pri obrtnikih, tu in tam pa tudi za kako naložbo. „Obrtniki in podjetniki so s tem denarjem okrepili svoj položaj,“ pravi Kovasceva in dodaja, da „so vsi, ki so se prijavili, še vedno aktivni, poslujejo in imajo dobre rezultate, in če smo na takšnem način prispevali k temu, da so zamejci ostali in še naprej uspešno delajo, smo ogromno naredili.“

Finančno podpiranje zamejskih podjetnikov v Porabju je imelo pozitivne posledice tudi pri izrekanju o nacionalni pripadnosti. Število Slovencev v Porabju, ki so se tako opredelili, se je povečalo z 2800 na skoraj 4000. Andreja Kovacs pravi, da je bilo tudi pred desetimi leti Slovencev bistveno več kot 2800, vendar se vsi niso javno izrekli za Slovence. „Ta program je prispeval k temu, da so Slovenci postali ponosni na svoje korenine, vse več jim zdaj pomeni kdo so, postajajo tudi bolj odgovorni za

skupnost in zato se na popisu izrekajo za Slovence“ govori Kovasceva. Niso pa se okrepili le podjetniki, temveč tudi vasice, v katerih živijo, pa tudi aktivnosti v zamejskih društvih. „Ko imamo kakšno prireditev in potrebujemo sredstva za srečolov, kot je bil na primer slovenski ples, smo imeli vedno težave, kako pridobiti kakšna darila. Danes lahko rečemo, da vsak izmed teh podjetnikov prinese nekaj za darilo. Ta sredstva za razvoj je torej dobil podjetnik, ampak preko podjetnika jih je dobila tudi celotna skupnost,“ se je pohvalila Kovasceva.

„Pri projektu podpore zamejskih podjetnikov je potrebno izpostaviti tudi, da ne gre za političen projekt,“ je dejal državni sekretar Židan. To ni projekt samo trenutne vlade, ker so temelji nastali pod neko drugo vlado. „V praksi gre za projekt, ki ga podpiramo vsi v Sloveniji,“ nadaljuje Židan, ki je projekt že dvakrat predstavil na Komisiji za Slovence po svetu in v zamejstvu, dobil pa je soglasno podporo v slovenskem parlamentu, kar je danes res redkost.

»Zavedamo se, da nam zamejski Slovenci lahko pomagajo pri sklepanju novih poslov, predvsem v državah,

v katerih tako ali tako odlično delujemo. Hrvaška, Madžarska, Italija in Avstrija so naš najožji trg, kjer moramo absolutno sodelovati, in kdo drug je bolj primeren za to, da odpira vrata, kot Slovenci, ki živijo v drugih državah,« je ob srečanju dejal slovenski gospodarski minister Matjaž Han.

Naslednja poslovna konferenca Slovenske zamejske gospodarske koordinacije bo prihodnje leto na Madžarskem, vse s ciljem okrepiti gospodarstvo in turistično privlačnost območij, kjer živi slovenska narodna skupnost.

Foto: sk

Podpis sporazuma o sodelovanju med zamejskimi poslovnimi združenji v Varaždinu: Lucija Vupora, Felix Wieser, Andrej Šik, Tamas Kovač.

O podpori slovenskega gospodarskega ministrstva malim podjetjem v zamejstvu je bil govor tudi na srečanju zamejskih gospodarskih združenj, ki ga je 5. novembra v Varaždinu pripravila novoustanovljena Razvojna agencija Slovencev za trajnost na Hrvaškem - RAST. Tam je državni sekretar Židan predstavil program podpor gospodarskega ministrstva zamejskim podjetnikom, predstavniki združenj pa so govorili o svojih izkušnjah z razvojem podjetništva med Slovenci v zamejstvu in se strinjali, da je poleg kulturnega delovanja pomembno znotraj manjšin razvijati tudi njihovo ekonomsko podstat, saj je ta zelo pomembna za ohranjanje slovenske identitete, je pa lahko tudi pomemben dejavnik krepitve meddržavnega gospodarskega sodelovanja. Na konferenci so tudi podpisali sporazum o sodelovanju med gospodarskimi združenji iz Avstrije, Madžarske, Italije in Hrvaške. Iz Slovenskega doma Zagreb se je srečanja udeležil **Silvester Kmetić**.

Dan prej je združenje RAST za predstavnike slovenskih društev na Hrvaškem pripravilo obisk v Monoštru na Madžarskem, kjer so si ogledali Slovensko vzorčno kmetijo in nekaj podjetij v lasti porabskih Slovencev in videli kako deluje in kakšne rezultate daje sistem podpor iz Slovenije. (sk)

ZVEZA SLOVENSКИH DRUŠTEV NA HRVAŠKEM

Barbara Antolić Vupora nova predsednica

21 septembra je bila na Reki izredna volilna skupščina Zveze slovenskih društev na Hrvaškem. Predstavniki vseh slovenskih društev, ki so se sestali v živo ali pa so se v delo skupščine vključili po spletu, so izvolili novo vodstvo Zveze, ki jo bo naslednja štiri leta vodila **Barbara Antolić Vupora**, za namestnika predsednice pa je bil izvoljen **Silvester Kmetić**. Nova predsednica je sicer tudi poslanka v Hrvaškem saboru, kamor je bila izvoljena kot članica SDP, z njeno izvolitvijo pa se sedež Zveze po 6 letih spet seli v Zagreb. Nova predsednica je 23. oktobra v Ljubljani obiskala Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu in se z ministrom Matejem Arčonom pogovarjala kako še izboljšati delovanje krovne organizacije Slovencev na Hrvaškem.

Foto: osebni arhiv

Nova predsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Barbara Antolić Vupora.

VSESLOVENSKO SREČANJE

Še eno prijetno druženje

V soboto, 7. septembra, je bilo v gozdnem parku Golubinjak v Gorskem kotarju že 19. srečanje slovenskih društev, ki delujejo na Hrvaškem. Prireditve v organizaciji Zveze slovenskih društev na Hrvaškem (Zveza) se je udeležilo več kot 300 članov iz 14-ih društev.

Stanka Herak

Udeležence so najprej nagovorili predsednica Zveze **Barbara Riman**, vodja sektorja za zamejstvo na uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu **Rudi Merljak** ter namestnik slovenskega veleposlanika v Zagrebu **Miha Fatur**.

Kot vselej je bil tudi tokrat organiziran pester program, od vodenega ogleda jame Lokvarka, sprehoda po gozdu do Ledene jame in balinanja do likovne delavnice ter kratkega tečaja spoznavanja zdravilnih zelišč. Vsak udeleženec si je lahko izbral, kar ga je najbolj zanimalo in za kar je domneval, da bi lahko slišal ali se naučil nekaj novega in zanimivega. Ogled jame Lokvarke je pohodnike še posebej navdušil s svojimi podzemnimi lepotami. Po

končanih rekreativno-izobraževalnih dejavnostih je sledilo kosilo, po njem pa zabava s plesom in pesmijo, ki nam jo je dočaral ansambel Potep.

To je bila tudi priložnost za številna ponovna snidenja in pogovore o medsebojnem sodelovanju, o novih idejah ali izkušnjah v društvih. Tako smo se s predstavniki zborov iz Pulja in Splita dogovorili za skupne koncerte, izkušnje pa smo izmenjali tudi s pevkami iz Varaždina. Prišle so tudi družine z otroci, ki so se lahko igrali na širni poljani. Na velikem travniku, z vseh strani obkroženem s smrekovim gozdom smo vsi sproščeno uživali. Za en dan smo se umaknili iz vrveža hrvaških mest v naravo, med gozdove in travnike. Ostal nam bo lep spomin.

Foto: Istog Žorž

Seminar za učitelje slovenskega jezika

 Saša Kernjak Zubović

Na Reki je bil od 10. do 12. oktobra seminar za učitelje slovenskega jezika na Hrvaškem, ki ga je organiziral Inštitut za narodnostna vprašanja (INV) v sodelovanju z Ministrstvom za vzgojo in izobraževanje RS, Uradom Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter pedagoško fakulteto z Reke.

Udeležili so se ga številni učitelji in lektorji slovenskega jezika s Hrvaške in predstavniki omenjenih ustanov, med njimi sodelavki INV dr. **Barbara Riman** in **Saša Kernjak Zubović**.

Barbara Riman je udeležencem predstavila raziskavo o tem, koliko učenci in dijaki slovenskega pouka na Hrvaškem berejo knjige v slovenščini, dr. **Darko Lončarić** je

predaval o vplivu občutka pripadnosti lokalni in manjšinski skupnosti na kazalce psihološke dobrobiti in prilagoditve članov skupnosti, **Nejc Robida** pa o govorni slovenščini na stičišču jezikovnih tehnologij in Pravopisu 8.0.

Udeleženci so v sklopu programa obiskali tudi Osnovno šolo „Dr. Andrija Mohorovičić“ v Matuljih, kjer so jim skupaj z učiteljico **Romano Turkušić Škrab** in učenci slovenskega jezika pripravili čudovit program. Učenci so recitali in peli slovenske pesmi ter na ta način slovesno obeležili prihajajočo 10. obletnico učenja slovenskega jezika na njihovi šoli. Občinstvo je bilo nad programom navdušeno.

Foto: arhiv INV

Učitelji in lektorji slovenskega jezika na seminarju na Reki.

Nastaja zamejska športna koordinacija

Vorganizacijah Slovencev v Avstriji, Italiji, Hrvaški in na Madžarskem potekajo priprave za ustanovitev športne koordinacije, preko katere bi se usklajevale športne dejavnosti zamejskih Slovencev. Del tega procesa je bilo tudi srečanje predstavnikov Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, Slovenske športne zveze iz Avstrije, Zveze Slovencev na Madžarskem in Zveze slovenskih društev na Hrvaškem v Ljubljani, na

Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu. Iz Hrvaške se je srečanja udeležil **Damijan Malnar**, predsednik SKD Gorski Kotar. Vsi udeleženci so na srečanju, ki sta se ga udeležila minister **Matej Arčon** in državna sekretarka **Vesna Humar**, izrazili željo, da bi ideja povezovanja kmalu tudi zaživela, saj v športu vidijo še posebej velik potencial za ohranjanje slovenske identitete in jezika med mlajšimi generacijami.

OBISK

Za odkrite pogovore s sosedi

Predsednica Državnega zbora Slovenije Urška Klakočar Zupančič je 3. decembra uradno obiskala Zagreb, kjer se je pogovarjala z gostiteljem, predsednikom Hrvaškega sabora Gordanom Jandrokovićem, predsednikom vlade Andrejem Plenkovićem in predsednikom države Zoranom Milanovićem. Posebej si je vzela čas tudi za srečanje s predstavniki slovenske skupnosti na Hrvaškem.

 Tanja Borčić Bernard

Najprej se je srečala s predstavniki slovenske skupnosti in dejala, da se bo v pogovorih s hrvaškim državnim vrhom zavzela za konstruktiven pogovor o odprtih vprašanjih med državama. Interes slovenske države je po njenem mnenju, da se pogajanja o odprtih vprašanjih med državama, ki v zadnjih letih stagnirajo, premaknejo z mrtve točke. „To povzroča največ napetosti in pušča slab okus predvsem pri ljudeh, ki živijo ob meji, ribičih na primer,“ je dejala Klakočar Zupančič. Slovenskim društvom na Hrvaškem se je zahvalila za njihovo delovanje in negovanje nacionalnega duha. To ni samoumevno, pravi Klakočarjeva, zato je tudi toliko bolj pomembno. Novi predsednici Zveze slovenskih društev na Hrvaškem **Barbari Antolić Vupora** je čestitala za izvolitev ter obljubila, da bo na srečanju s hrvaškim državnim vrhom omenila željo slo-

venske skupnosti v Zagrebu, da Slovenski dom Zagreb, ki deluje že 95 let, postane lastnik prostorov v Masarykovi ulici.

Foto: Sabor RH, Patrik Macek / Pixsell

Spomin na fašistično taborišče

 Drago Balažič

Kot vsako leto je bil v začetku septembra Kampor na Rabu tudi letos prizorišče spominske slovesnosti ob obletnici osvoboditve italijanskega fašističnega zapora, v katerem je bilo v letih 1942 – 43 zaprtih okoli 15 tisoč ljudi, večinoma Slovencev, Hrvatov in Židov. Prireditve se je udeležilo kakih 200 obiskovalcev, med njimi nekaj preživelih taboriščnikov, njihovih svojcev in prijateljev in vseh, ki skrbijo, da se zločin ne pozabi.

Foto: Rab danas/Mario Kojundžić

Na komemoraciji v spominskem parku Kampor se je letos zbralo okoli 200 ljudi.

DNEVI SLOVENSKE KULTURE

Ob letošnjih Dnevih slovenske kulture v Istri so v Umagu 12. oktobra pripravili dva dogodka. Odprli so likovno razstavo *Triglavska jezera* in v glasbeno-literarnem večeru gostili *Goriški literarni klub GOvoRICA*.

 Vesna Šereš

Dogajanje se je začelo v avli gledališke dvorane Antonio Coslovich, kjer je ženski pevski zbor Ajda zapel za to priložnost primerno *Po jezeru* bliz Triglava. Sledilo je namreč odprtje razstave *Triglavska jezera*, na kateri so člani Medobčinskega društva slepih in slabovidnih (MDSS) Nova Gorica postavili na ogled svoja tipna dela, ki so nastala na 17. likovni delavnici junija letos v Trenti. S tem so tudi obeležili 100. obletnico Triglavskega narodnega parka. Po uvodnem pozdravu predsednice Slovenskega kulturnega društva Ajda **Danice Bojković** je predsednik MDSS **Igor Miljavac** povedal nekaj več o razstavi. Zanimivo je bilo slišati, kako so pod mentorstvom diplomirane slikarke **Stanke Golob** in akademske slikarke **Jane Dolenc** spretno roke udeležencev delavnice, z uporabo različnih materialov, peskov, tekstila, lesa in barv ustvarjale prelepe podobe narave, gora, vode, živali, rastlin in tudi rdeče *Triglavske rože*. Vsa razstavljenjena dela so obiskovalci lahko tudi potipali, kot tudi podpise pod njimi v brajici - pisavi za slepe

in slabovidne, ki omogoča pretvorbo pisane besede v tipno obliko. Z občudovanjem so si ogledali vse slike in soglašali z besedami predsednika, da so ovire v glavah, umetnost pa je v ljudeh in pa, da se za vse najde rešitev. Po ogledu razstave se je program nadaljeval v dvorani, kjer je pevski zbor Ajda je zapel še tri slovenske narodne pesmi, mag. **Darinka Kozinc**, predsednica Goriškega literarnega kluba GOvoRICA pa nato predstavila delovanje kluba in povezovala njihov del programa. Poleg nje so se z branjem svoje proze in poezije ob spremljavi kitare predstavili znani goriški umetniki **Sabina Vostner**, **Milan Petek Levokov**, **Andrej A. Golob**, **Boris Jukić** in **Milan Jež**. V popolni tišini so jim vsi pozorno prisluhnili. Za vesel zaključek bogatega kulturnega programa je zaplesala folklorna skupina Ajda.

Po skupnem druženju in pogostitvi so se razšli z obljubo, da se spet srečajo ob kakšni podobni priložnosti in poglabljijo sodelovanje.

Sabina Vostner, Milan Petek Levokov, Andrej A. Golob, Boris Jukić in Milan Jež.

ZADAR

Likovna kolonija Jože Arzenšek 2024

Ob koncu mednarodne likovne kolonije »Jože Arzenšek 2024«, je v organizaciji Slovenskega kulturnega društva Lipa Zadar potekala razstava ljubiteljskih del z naslovom *Morje barv... more boja*.

 Darja Jusup

Na 17. mednarodni likovni koloniji v začetku oktobra so se v prostorih HI hostla na Puntamici zbrali umetniki in slikarji iz slovenskih društev Lipa Zadar, Slovenski dom Zagreb, KPD Bazovica Reka, SKD Gorski kotar, Slovensko društvo Tuzla, Kulturno društvo Studenci Maribor ter likovniki iz Zadra, Vira in Mosta na Soči. V programu ob otvoritvi so nastopili kantavtor Cioslav **Josip Perica** in člani pesniške delavnice SKD Lipa Zadar.

Likovno kolonijo, ki je nastala že pred 17 leti, je vodil Jože Arzenšek, **Marija Ivoš** pa jo prevzela pred 6 leti. Vztrajala sem, da likovna kolonija nosi njegovo ime predvsem zato, ker jo je on ustanovil, pa tudi zato, ker

se mi zdi to nekakšen poklon njegovemu entuziazmu in želji po ustvarjanju. V sami koloniji se trudimo sprejemati nove udeležence, saj prinašajo sveže ideje, načine dela in razmišljanja, kar me izjemno veseli. Likovna kolonija služi prav temu, da se učimo drug od drugega. Čeprav so dela ljubiteljska, so nekatera izjemno dobra. Večina jih je izdelanih v akrilni tehniki zaradi njene praktičnosti in dejstva, da se hitro suši, kar nam je zaradi pomanjkanja časa zelo pomembno. Tematika je vsako leto drugačna, vedno pa je splošna, saj slikarji, tako kot pesniki, težko ustvarjajo na strogo zadano temo, je poudarila vodja likovne kolonije Marija Ivoš.

Foto: Linda Vidović

Tudi na letošnji likovni koloniji se je zbralo lepo število udeležencev.

 Sandra Grudenić

Slikarska razstava »Slovenija«

Septembra so v društvu KPD Bazovica gostili razstavo »Slovenija«, ki so jo postavili člani Kulturno umetniškega društva PA-leta iz Cerknice, ki deluje že 21 let. Izražajo se v različnih tehnikah, predvsem z risbo, akrilom, oljem na platnu, pastelo, grafiko in kombiniranimi tehnikami ter materiali. Motivi zajemajo predvsem doživljanje okolja, kar prenašajo v tihožitja, pejsaže, vedute, portrete. Društvo sestavljajo člani, ki prihajajo iz Podpeči pri Ljubljani, Loškega potoka, Loške doline, Gorskega Kotarja, Postojne, Ilirske Bistrice in Cerknice.

Prva trgatav najstarejše trte

13. septembra je bila v vrtu društva KPD Bazovica slovesnost ob prvi trgatvi potomke najstarejše trte na svetu. Množica gostov je uživala ob degustaciji sveže stisnjenega soka iz grozdja in mladega mošta. Za prikaz starinskega načina trgatve in predelave grozdja so poskrbeli Malečniški brači iz Malečnika pri Mariboru, ki skrbijo tudi za staro trto na Lentu. Moderator programa pa je bil izvrstni viničar, novinar in zgodovinar **Stane Kocutar**. Trgatve so se udeležili tudi predstavniki mest in turističnih skupnosti Crikvenica in Novi Vinodolski ter mnogi mediji.

Slovo Zvonimirja Stipetića

6. novembra se je poslovil eden vidnejših dolgoletnih članov KPD Bazovica Zvonimir Stipetić (1952 – 2024). Dva mandata je bil predsednik društva, do smrti pa podpredsednik in voditelj mešanega pevskega zbora Bazovica. V društvu se ga bodo spominjali kot dobrega in čustvenega človeka, vselej pripravljenega pomagati. Od Zvonimirja Stipetića so se poslovili 12. novembra na reškem pokopališču.

Foto: arhiv društva

DOLINA ČABRANKE

Bogato dogajanje v Palčavi šiši

 Marko Smole, Etnološka zbirka Plačava šiša, Plešče

Foto: Sonja Smole Možina

Predstava dramske skupine iz Loške doline na zaključni prireditvi delavnice v Plešcih, avgusta 2024.

V Palčavi šiši v Plešcih smo z novembrom za leto 2024 zaključili z obiski. Razstavne prostore, ki jih sestavljata gospodarski objekt s svojimi razstavnimi in prireditvenimi prostori in velika stanovanjska hiša iz sredine 19. stoletja, kjer na štirih etažah spoznamo staro trgovino in gostilno z nekdanjo vinsko kletjo, a tudi življenjske prostore družine od salona do sob za otroke, je letos ponovno obiskalo veliko ljudi iz Hrvaške in Slovenije, pa tudi od drugod.

Sezono smo pričeli že v februarju z vodenimi pohodi po zamejskem prostoru od Babnega polja do Prezida, kjer smo promovirali nastajajočo slovensko vzorčno kmetijo, nato v dolini na razgledni Hrib, pa na vedno zanimivo Sveto Goro, vodili smo organizirane pohodnike po mitološkem prostoru zgornje Kolpe, izlete po obmejni dolini, izvedli sedemdnevno mednarodno raziskovalno delavnico s slovenskimi in hrvaškimi študenti, etnologi in domačini z obeh strani meje, trinajst delavnic in prireditev za javnost z vsebinami povezanimi s kulturno dediščino obmejnih krajev. Vseh dejavnosti se je udeležilo več kot tristo ljudi. Obiskovali smo vasi in zaselke in zbirali material o življenju domačinov. V muzeju za umetnost in obrt v Zagrebu smo odkrili do sedaj najstarejšo cerkveno sliko iz cerkve v Čabru, ki je več kot dve stoletji visela v cerkvi na Čačiču na slovenski strani, v arhivih etnografskega inštituta v Zagrebu in ZRC SAZU v Ljubljani odkrivali dokumentacijo pozabljenih vprašalnic etnološkega atlasa iz obmejnih vasi, v glasbenonarodo-

pisnem inštitutu opozorili na posnetke starih muzikantov iz Prezida, sodelovali pri snemanju dokumentarnih oddaj HTV o družini Vilhar, urejali etnografske zbirke na obeh straneh meje, o naših projektih govorili na kongresu hrvaških in slovenskih etnologov, predavali v muzeju in še bi lahko naštevali.

Eden najpomembnejših dogodkov letos pa je bil izid dvojezične knjige o Petru Rutarju (1856-1948), ki smo jo izdali po nekaj letih raziskovanja arhivov in terenskega dela. To je knjiga o slikarju in kiparju, ki je iz naših krajev poslikal in opremil več kot petdeset cerkva po Hrvaški in Sloveniji, vse tja do Moslavine in Slavonije. Večina njegovih del je ohranjenih do danes, a so se marsikje izgubili zavedanje in pisni dokazi o njegovem avtorstvu. Knjiga, pri nastanku katere sva sodelovala **Marko Smole** in **Dejan Troha** iz Prezida, sestavek pa je dodala tudi kustosinja **Nadja Kovačič** iz Pokrajinskega muzeja v Kočevju, poskuša popraviti to krivico. Oktobra smo pričeli s predstavitvami knjige: prva se je dogodila 25. oktobra v organizaciji društva Turanj ob polni dvorani kulturnega doma v Brod Moravicah, pripravili so celo priložnostno razstavo Rutarjevih del, sodelovali so šolarji in cerkveni pevski zbor. O Petru Rutarju si na YouTube kanalu lahko ogledate oddaji Manjšinskega mozaika HTV z naslovom *Vjeran umjetnosti*, pri nastajanju katerih smo aktivno sodelovali. V decembru mu bo na 1. programu HTV sledil še drug dokumentarni film o njegovem življenju in delu, avtorja **Maria Beganovića**.

Slovenščina po modelu C na Lucijanki

Tudi v tem šolskem letu se na Gimnaziji Lucijana Vranjanina odvija pouk slovenskega jezika in kulture.

Tako kot lani ga tudi letos vodi prof. **Jure Plut**, ki o tem pravi: „Kljub številnim drugim obveznostim sta se letos zanj odločili Eva in Mirta, nadarjeni, zainteresirani in predvsem marljivi dijakinji prvega in tretjega razreda. Odlično že znata predstaviti sebe in svoji družini, pa tudi svoje interese in zanimanja ter nekatere glavne znamenitosti Slovenije. Hvala šoli, posebej ravnatelju **Tomislavu Babiću**, za razpoložljivost in pomoč pri organizaciji ter Zvezi slovenskih društev na Hrvaškem za učno gradivo.”

O tem, zakaj sta se dijakinji odločili za obiskovanje puka slovenskega jezika, sta povedali:

„Za učenje slovenščine sem se odločila, ker se na počitnicah srečujem s Slovenci in tudi dirigent v mojem orkestru je iz Slovenije, zato bi mi znanje slovenščine pomagalo, da bi ga lažje razumela in se pogovarjala z njim”, pravi **Eva**. „Prav tako upam, da mi bo znanje slovenščine pomagalo pri nadaljnjem izobraževanju. Zdi se mi, da se ni težko naučiti slovenščine, saj je precej podobna hrvaščini, precej težav povzroča le dvojina. Na splošno mislim, da je slovenščina zanimiv jezik in vesela sem, da je v naši šoli pouk slovenskega jezika.”

Mirta pa je povedala, da preprosto obožuje jezike in da se je zato tudi odločila za slovenščino. „Učenje novega jezika mi odpira vrata v svet, kjer lahko spoznavam ljudi, kulture in tradicije. Slovenščina mi je še posebej zanimiva, hkrati pa želim bolje razumeti svoje sorodnike, ki govorijo slovensko. Učenje slovenščine se mi zdi zahtevno, še posebej zaradi slovnice, ki vključuje dvojino, ki je drugi jeziki ne poznajo. Rada bi tudi izvedela več o slovenski kulturi, saj vem, da ima Slovenija bogato kulturno dediščino, polno zanimivih običajev, glasbe in umetnosti. Spoznavanje kulture skozi jezik mi omogoča bolj pristno doživetje Slovenije, zato se tega študija še toliko bolj veselim.

Poleg tega imam v Sloveniji družino in prijatelje, kar mi daje dodatno motivacijo. Zame je pomembno, da znam govoriti njihov jezik, se bolje povezati z njimi in razumeti njihovo vsakdanje življenje. Vsak pogovor z njimi je priložnost, da spoznam kako novo slovensko besedo, pregovor ali kulturno zanimivost. Želim si, da bi med obiski v Sloveniji uporabljala slovenski jezik, saj verjamem, da jih bo veliko.”

Kako se upreti zasvojenosti, dopingu in noremu svetu

Vedrana Kovač Vrana vam tokrat v branje priporoča naslednje tri slovenske knjige:

Ujetniki preteklosti

Sanja Rozman

Mladinska knjiga, 2023

V *Ujetnikih preteklosti* se je avtorica skušala približati svoji zvesti publiki tako, da je težke zakonitosti travme, zasvojenosti in okrevanja skrila v napeto zgodbo, ki je ne boste mogli odložiti. Medtem ko boste spremljali pripoved klientke Ane, se boste kar mimogrede seznanili z osnovnimi principi otroške travme, drsenja v zasvojenosti in težke poti iz njihovega brezna. Razumeli boste, da se tudi dobri ljudje včasih zaradi spleta okoliščin in napačnih vzorcev iz preteklosti znajdejo v situacijah, za katere so si prisegli, da se jim nikoli ne bodo zgodile, in v bolečih odnosih, ki odpirajo stare nezaceljene rane. Vzporedno z Anino pripovedjo pa se odvija tudi zgodba psihoterapevtke, ki se ne skriva za anonimnostjo svoje poklicne vloge, temveč se pokaže kot nekdo, ki ga je prav tako oblikovala preteklost.

Preplet dveh edinstvenih osebnosti v posebnem odnosu, ki zdravi obe, vam bo razodel, kaj je bistvo psihoterapije: globoko intimno in iskreno srečanje dveh

oseb, združenih v skupnem zaupanju in upanju. Takšni odnosi so pogoj za osebno spremembo in rast obeh protagonistk.

Zgodbe, ki nas vodijo z zgledi okrevanja in nas učijo, kaj je v življenju najpomembnejše, so terapevtsko sredstvo.

Dr. Sanja Rozman je zdravnica, psihoterapevtka, avtorica osmih knjig in ugledna mednarodna predavateljica o zasvojenosti. Po poklicu zdravnica medicine dela, ki je delala z invalidi, je začela svojo drugo kariero psihoterapevtke po osebni drami, ko se je bila prisiljena izobraziti o nekemičnih zasvojenosti zaradi problemov v družini. Izobraževala se je doma in v tujini pri najbolj znanih strokovnjakih za zasvojenosti in travme. Avtorica v svojih knjigah nazorno opisuje, kaj doživljajo ljudje, ki podležejo nekemičnim zasvojenostim, in kako naj najdejo pot iz njih.

Dirka od bloka do drevesa: eseji o športu, morali, dopingu in nevednosti

Lucijan Zalokar

UMco, 2023

V sedmih povezanih esejih se avtor ukvarja z vprašanji, ki si jih je zastavljal že kot obetaven atlet. Je v vrhunskem športu sploh mogoče uspeti brez uporabe nedovoljenih snovi? Kaj vse vpliva na športnikovo odločitev, da bo prvič vzel doping? Kako bi ravnal on sam, če bi se znašel v tem precepu? Zakaj ga doping vznemirja bolj kot druge krivice v športu? Odgovore je iskal prek preučevanja odmevnih dopinških škandalov, primerov iz poljudnoznanstvene in leposlovne literature ter prek analiziranja lastnih otroških in najstniških športnih (ne) uspehov.

»Kdor ima šport zadosti rad,« med drugim ugotavlja, »bo vsaj pomislil na možnost dopingiranja, od tod dalje pa je vse odvisno od okoliščin.«

Lucijan Zalokar (1995) je novinar Dela, ki večinoma piše o športu in kulturi. Največ prostega časa name-

ni branju in atletiki. Po literarnem prvencu *Tek na robu živčnega zloma*, v katerem je na podlagi lastnih izkušenj preizpraševal povezave med tekom in občut-

kom svobode, se zdaj predstavlja z mestoma avtobiografsko obarvano esejistično knjigo *Dirka od bloka do drevesa*. V njej nas popelje med skrite in zvite plasti dosežkov, ki so jih športniki dosegali s pomočjo nedovoljenih snovi.

Ta krasni nori svet: človeštvo na prelomnici

Karel Gržan

Sanje, 2022

Knjiga *Ta krasni nori svet* je predvsem miselni izziv bralcem, ki radi širijo obzorje svojega razmišljanja in vedenja o zgradbi in ureditvi tega sveta, ki ga živimo ter o odnosih, ki prevladujejo in na ta način obvladujejo naše razmišljanje, življenje in delovanje. Pisec nam brez zadržkov predstavlja vpogled v pričevanja in dokumente, ki so neopazni in večinoma spregledani, pa tudi skriti ali zakriti in skuša odgrniti marsikatero

zaveso, za katero se načrtujejo, dogovarjajo in potem izvajajo nizkotna in v posledicah tudi kriminalna dejanja določenih politik, vse v smeri obvladovanja in zaslužnjevanja človeštva na način manipulacije. Knjiga je napisana z neverjetno energijo, ki jo žene eruditsko poznavanje materije ter iskrena in srčna želja po oza-veščanju vseh ljudi, da bi lahko prav vsi samostojno, odgovorno in preudarno odločali o svoji usodi.

Pater **Karel Gržan** nam v tem delu odstre poslednje tančice s svojega dragocenega življenja. Je doktor literarnih znanosti, ki so mu v šoli grozili malodane s posebno šolo. Je ljubeč sopotnik gospe Kapre, njegove zveste kobile. Je fantič iz partizanske družine, ki je nekega dne začutil, zapisal, uresničil in nikoli obžaloval: »Mama, oče, postal bom duhovnik!« Spomni: Pojdimo od dvobojevanja k dopolnjevanju! Od tekmovalnosti k sodelovanju. In da je ČUDNO v resnici ČUDOVITO. Je mistik, ki živi sredi ljudi, da jim lajša stiske. Da zapoje srce. Ve, da je prihodnost v naših otrocih, ki že čutijo in razumejo Novi svet. In spomni, da vse, kar šteje, je: Ljubiti in biti ljubljen.

Ali ste vedeli ...

... da se je Primož Trubar (1508 – 1586) v letih 1520 – 21 šolal na Reki in da je bil sprt z radikalnimi somišljeniki (Matijo Klombnerjem) zaradi napak pri prevodih v hrvaščino.

... da so bili med prvimi enajstimi profesorji na novoustanovljeni medicinski fakulteti v Zagrebu (1918) kar trije Slovenci, in sicer dr. Fran Kogoj, dr. Boris Zarnik in dr. Pavel Šavnik.

... da je ulica Antona Dolenca na zagrebški Trešnjevki ime dobila po slovenskemu inženirju elektrotehnike, ki je skoraj tri desetletja predaval na Elektrotehniški fakulteti v Zagrebu. Anton Dolenec (1905 – 1984) je bil tudi upravnik podjetja Siemens v Zagrebu, ki se je po drugi svetovni vojni razvilo v podjetje Rade Končar.

Franja govori tudi hrvaško, vendar predpotopno

Največji slovenski portal in eden največjih jezikovnih portalov na svetu Fran (fran.si) je dopolnil deseti rojstni dan. Desetletnico je praznoval na svetovni dan slovarjev 16. oktobra, za darilo pa dobil še portal Franja (franja.eu oz. franja.si).

 Ilinka Todorovski

Portal Fran je ob nastanku združeval 20 slovarjev, danes jih že 45, vmes so tudi drugi slovenistični viri, dve svetovalnici in Franček – šolski slovar slovenskega jezika. Uporabniki portal dnevno odpremo 300-tisočkrat, doslej pa je zabeležil že prek 450 milijonov iskanj.

— Po Franu in Frančku še Franja

Večjezični portal Franja omogoča iskanje med 20 slovarji različnih jezikov, od najbolj pogostih slovensko-angleškega in angleško-slovenskega pa vse do latinsko-slovenskega in starogrškega, je na predstavitvi novosti dejal idejni oče in urednik Frana, Frančka in Franje, dr. **Kozma Ahačič**: »Franja združuje slovarje vseh temeljnih jezikov, s katerimi je slovenščina v stiku. To pa niso zgolj neki preprosti slovarji, ampak slovarji, s pomočjo katerih lahko dejansko dobimo podatke tudi o jezikovnih odtenkih, o najrazličnejših sinonimih, o vsem, kar potrebujemo za resno delo z jezikom. Skratka, takrat, ko odpovejo neki avtomatski prevajalniki, ko odpove umetna inteligenca, takrat nam pomagajo slovarji na Franji.«

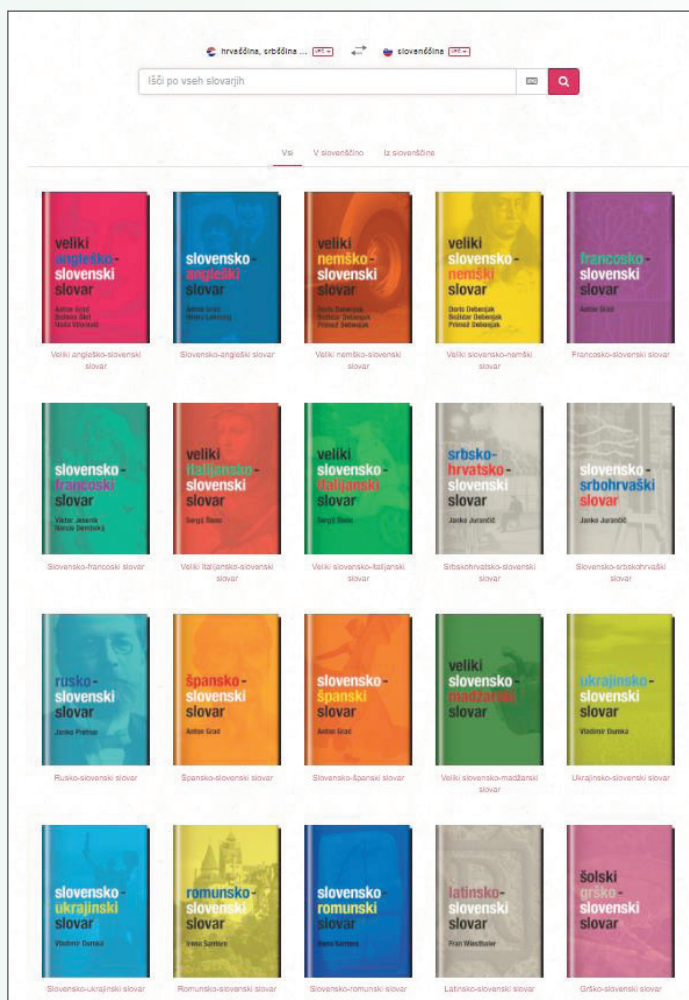
— Hvaležni in razočarani

Tudi za uporabnike v zamejstvu so jezikovni portali predragocen pripomoček, le da smo na Hrvaškem razočarani, saj na Franji najdemo le predpotopna slovarja s hrvaščino: Slovensko-srbo-

hrvaški slovar ter Srbohrvaško-slovenski slovar = Srpskohrvatsko-slovenački rečnik = Srpskohrvatsko-slovenski rječnik. Prvi je nastal leta 1981 in zadnji ponatis doživel leta 1988, drugi pa je prvič izšel leta 1955 in v zadnji dopolnjeni izdaji leta 1989. Govorimo torej o slovarjih, ki sta bistveno starejša od naših držav in združujeta hrvaški in srbski jezik.

Avtor obeh slovarjev je bil akademik Janko Jurančič (Andrenci, 1902–Ljubljana, 1989). Iz jezikoslovja je doktoriral leta 1962 v Zagrebu in bil od leta 1971 redni profesor za srbski in hrvaški jezik na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Kot nesporna jezikoslovna avtoriteta je bil

med letoma 1973 in 1984 predsednik uredniškega odbora Slovarja slovenskega knjižnega jezika. Naše razočaranje se ne nanaša na strokovnost avtorja, ampak na dejstvo, da leta 2024 očitno ne premoremo dovolj kakovostnega slovensko-hrvaškega slovarja, ki bi ga jezikoslovci lahko vključili v večjezični portal. Praksa pa bo pokazala, ali bo ta različica za uporabnike zadostna, uporabna in dovolj kakovostna.

Bogatstvo predstava, izvođača i izražaja

 Livija Kroflin

57. Međunarodni festival kazališta lutaka u Zagrebu od 13. do 19. rujna bio je prilično bogat u svemu (osim u novcu), bogat izvođačima (iz 9 država), predstavama (18), temama, vrstama lutaka i različitim izražajnim sredstvima. Ipak, fokus većine predstava je bio na ekologiji, nužnosti zaštite našeg planeta, problemu raseljenosti i otuđenosti, na međugeneracijskim razlikama i sukobima.

Slovenija je na ovogodišnjem PIF-u bila zastupljena s dvjema predstavama. Lutkovno gledalište iz Ljubljane nastupilo je s predstavom *Mrtva priroda (Tihožitje)* autora **Tina Grabnara** (i redatelj) i **Tjaše Bertoncely**, u kojoj se bavi pitanjem može li se smrt životinje prevladati prepariranjem, daje li joj to novi život. U predstavi „igraju“ prave preparirane životinje, čak se tumači i kako je kazalište došlo do njih. Odličnim tehnološkim rješenjima životinje su pretvorene u animalne lutke, koje savršeno dočaravaju pokrete zečeva i, mogao bi netko reći, dobivaju nov život, što i jest bit lutkarstva: oživljavanje neživog. Kako autori kažu, prepariranje životinja nekad je služilo kao metafora za ljubav prema prirodi, ali može poslužiti i kao metafora za društveno licemjerje i antropocentrično iskorištavanje prirode. Predstava vrlo pametno postavlja pitanja, na koja publika daje svoje, često dijametralno suprotne, odgovore. To joj je donijelo posebnu nagradu međunarodnoga stručnog žirija za provokativno kazalište jer potiče na razmišljanje.

Lutkovno gledalište Maribor izvelo je predstavu *Alisa u zemlji papira (Alica v papirnati deželi)* po zamisli i u režiji gosta iz Italije **Mattea Spiazzija**, koji ju je želio posvetiti

„svijetu knjiga i pisaca kao što je Lewis Carroll“. Priča je ispričana mnoštvom različitih knjiga, plošnim papirnatim lutkama i crtežima.

Ovogodišnji PIF bio je bogat i hrvatskim predstavama, što se već dugo nije dogodilo. Dokaz je to da studij glume i lutkarstva, pogotovo studij lutkarske režije, na Akademiji za umjetnost i kulturu donosi bogate plodove. Od šest predstava čak su ih tri režirali diplomirani osječki lutkarski redatelji, a predstavu koja je pokupila najviše nagrada (*Šapat duše*) režirala je njihova profesorica **Tamara Kučinović**. Glavnu nagradu **Milan Čečuk** za najbolju predstavu u cjelini dobila je predstava *Čovjek roda* španjolske družine Los titiriteros de Binéfar a najveći broj nagrada ponijela je predstava *Šapat duše*, Hrvatskoga narodnog kazališta iz Varaždina.

Foto: Ivan Špoljarec

Kazalištu lutaka Ljubljana dodijeljena je posebna nagrada za provokativno kazalište u predstavi *Mrtva priroda*.

IZLOŽBA

Izvan okvira

U galeriji Slovenskoga doma Zagreb, u organizaciji portala Ludvig dizajn, 2. listopada otvorena je skupna izložba pod nazivom *Izvan okvira*.

Foto: Ludvig dizajn

Na izložbi su predstavljena djela 31 umjetnika, svakog sa svojom jedinstvenom vizijom i pristupom umjetnosti. Izložba je predstavila bogatstvo umjetničkih pristupa i stilskih raznolikosti, nudeći jedinstveni uvid u suvremeno likovno stvaralaštvo. Promišljenim kompozicijama, ekspresivnim bojama i inovativnim tehnikama, autori istražuju različite teme, od introspektivnih stanja i emocija, odnosa čovjeka i prirode do dubljih filozofskih pitanja koja se tiču prolaznosti, identiteta i veze s okolinom. (žb)

Izložba je bila dobro posjećena.

SLO-HR KULTURNA DOGAJANJA

Na kratko od tu in tam

 Stanka Herak, Drago Balažič

16. november - Na Dnevih Orisa, arhitekturnega simpozija, ki vsako leto poteka v Zagrebu, so predstavili knjigo *Alpski kontrapost*, ki govori o projektu prenove podeželskega posestva Domačije Vrlovčnik v Kamniško-Savinjskih Alpah slovenskega arhitekturnega biroja Medprostor.

14. november - Na ljubljanskem filmskem festivalu (LIFE) je bila med prvimi projekcijami slovenska premiera hrvaške filmske komične drame *Pozno poletje* v režiji oskarjevca **Danisa Tanovića**. Film je tudi kandidat za mednarodnega oskarja 2025.

6. november - V ljubljanskem Cineplexu je bila slovenska premiera filma o košarkarskem Mozartu Draženu Petroviću. Film, ki ga je režiral **Danilo Šerbedžija**, je svetovno premiero doživel 22. oktobra v Šibeniku, na dan, ko bi Petrović praznoval 60. rojstni dan.

4. november - Založba Buybook in Center za kreativno pisanje CeKaPe sta v Knjižnici in čitalnici Bogdana Ogrizovića v Zagrebu predstavila dve knjigi slovenskega avtorja **Andreja Blatnika** *Trg osvoboditve* in *Ugrizi*.

Ob avtorju so o knjigi spregovorili večkrat nagrajeni pisatelj in urednik **Miroslav Mićanović**, literarna kritičarka, prevajalka in urednica **Jagna Pogačnik** in **Kruno Lokotar**, literarni kritik in urednik, ki je predstavitev tudi povezoval.

4. - 10. november - Na Zagreb Film Festivalu (ZFF), sta bila prikazana dva slovenska celovečerna filma. Otroški film v režiji **Klemna Dvornika** *Blok 5 / Igrišča ne damo!* se je uvrstil v otroški tekmovalni program, obiskovalci pa so si lahko ogledali še celovečerec **Janeza Burgerja** *Opazovanje*.

17. oktober - V zagrebški *Tvornici kulture* je nastopil **Vlado Kreslin** s skupino Mali bogovi in navdušil občinstvo. Kot so zapisali pri *Večernjem listu*, je bil to eden tistih koncertov, po katerih si na poti domov predvajate pesmi, ki ste jih malo prej poslušali na koncertu. Med nastopom je znani slovenski glasbenik od Hrvaškega diskografskega združenja prejel nagrado za 50 let glasbenega ustvarjanja.

10. oktober - Na Zagrebškem filmskem festivalu je slovenski film *Igrišča ne damo!* režiserja **Klemna Dvornika** osvojil nagrado za najboljši otroški film. Žirija je v obrazložitvi med drugim zapisala, da nas ta film "uči, da se je vredno boriti za tisto, kar hočemo in da je glas otrok prav tako dragocen kot vsak drug".

8. oktober - V Muzeju sodobne umetnosti v Zagrebu je Muzej punk kulture iz Ljubljane pripravil dogodek, posvečen slovenski punk sceni 80-ih prejšnjega stoletja. **Esad Babačić**, slovenski pisatelj, pesnik in frontman punk skupine Via Ofenziva je predstavil izbor verzov iz zbirke *Antologija slovenske punk poezije*. Recital je spremljal glasbeni kolektiv *Revolucija volkov*, večer sta dodatno obogatili video in foto projekcija iz arhiva Muzeja punk kulture in razstava 13 portretov enega najpomembnejših slovenskih fotografov in kronistov punk scene, **Jožeta Suhadolnika**.

Foto: Vedran Metelko

Vlado Kreslin in Mali bogovi v *Tvornici kulture*.

8. oktober - Igralec, režiser in direktor Mini teatra iz Ljubljane **Robert Waltl** je prejel odlikovanje red hrvaškega pleterja za izjemne zasluge za hrvaško kulturo in pospeševanje slovensko-hrvaških odnosov. Odlikovanje mu je izročil hrvaški predsednik **Zoran Milanović**. Waltl je v zadnjih 30 letih vzpostavil številne plodne odnose med slovensko in hrvaško kulturo, kot igralec in predvsem kot režiser je prisoten v večini hrvaških gledališč, od Zagreba, Reke, Osijeka, Splita, Zadra do Dubrovnika.

27. september - Na Filozofski fakulteti v Zagrebu so ob Evropskem dnevu jezikov pripravili Festival jezikov. Na njem so gostili jezikoslovce, prevajalce, literate, učitelje in profesorje, skratka vse, ki jim je uporaba jezika najpomembnejša dejavnost. Predstavljene so bile značilnosti, posebnosti in osnovna pravila mnogih jezikov in zanimivosti mnogih, zlasti evropskih dežel, med drugim tudi slovenščine in Slovenije, za kar so poskrbeli študenti Oddelka za južnoslovanske jezike FF Zagreb.

18. september - V Narodni galeriji v Ljubljani so odprli razstavo *Stari mojstri* iz zbirk zagreškega Muzeja za umetnost in obrt. Muzej, ki je zaradi popotresne preno-

Foto: Mediaspeed

Premiere filma *Dražen* v Ljubljani so se poleg filmske ekipe udeležili tudi mnogi nekdanji slovenski košarkarski zvezdniki.

ve trenutno zaprt za javnost, slovenski javnosti predstavlja izbor umetnin starih mojstrov, skupaj 62 eksponatov - slik, kipov in grafičnih del.

18. september - V Slovenskem narodnem gledališču (SNG) Nova Gorica so premierno uprizorili urbano dramo *64* sodobne hrvaške pisateljice **Tene Štivičić**. Uprizoritev je nastala po dramskem besedilu, ki govori o perečem družbenem vprašanju o težavah parov pri spočetju otrok, česar je pri nas in v svetu vse več.

7. september - Ob zaključku 39. mednarodnega literarnega festivala Vilenica so podelili glavno nagrado bosansko-hrvaškemu pisatelju **Miljenku Jergoviću**. V utemeljitvi je komisija nagrajenca označila za natančnega in empatičnega kronista burnih, nepojmljivih, groznih in hkrati lepih časov predvsem južnoslovanskega prostora. Pisateljsko nagrado Srednjeevropske pobude (SEP), ki jo na mednarodnem festivalu Vilenica podeljujejo mladim avtorjem, pa je letos prejela hrvaška avtorica **Monika Herceg**.

1. - 7. september - Na 12. Festivalu svetovne književnosti, ki ga organizira zagrebška založba Fraktura sta gostovala slovenska pisatelja **Dijana Matković** in **Dušan Šarotar**. Slednji je predstavil prevod romana *Zvezdna karta*, ki pripoveduje o usodi družine v Prekmurju med

nacističnim preganjanjem Judov, Dijana Matković pa prevod knjige *Zakaj ne pišem* in se dotaknila pomembnih vprašanj identitete in neenakosti skupaj s hrvaško pisateljico **Lidijo Deduš**.

13. avgust - Na 70. festivalu *Splitsko ljeto* je gostoval Mini teater iz Ljubljane s predstavo *Kdo se boji Virginie Woolf?* Edwarda Albeeja v režiji **Ivice Buljana**. Predstavo, nastalo v koprodukciji z Mestnim gledališčem Ptuj, so izvedli na dvorišču Hrvaškega narodnega gledališča v Splitu ter poželi pozitiven odziv publike in kritike.

25. - 28. julij - V vasi Fara v občini Kostel ob reki Kolpi sta na glasbeni festival Castle med znanimi slovenskimi glasbenimi izvajalci nastopila tudi trenutno verjetno največja hrvaška zvezda **Baby Lasagna** in reška skupina Let 3.

11. - 18. julij - Na 71. puljskem filmskem festivalu so v več kategorijah predvajali več slovenskih filmov, med drugim celovečerni film **Žige Virca** *Poslednji heroj* v večinski slovenski produkciji, poleg tega pa še dva celovečerna in dva kratka filma v delni slovenski produkciji.

5. julij - V Galeriji Božidar Jakac v Kostanjevici na Krki so odprli razstavo hrvaškega umetnika **Nikole Vrljića** z naslovom *Obleganje Oza*. Vrljić živi in deluje v Zagrebu, ustvarja pa predvsem v mediju kiparstva in risbe. Razstava je bila na ogled do 25. avgusta.

Foto: Primorske novice

Letošnjo nagrado Vilenica je prejel Miljenko Jergović.

Možnost učenja igranja frajtonarice

Bi se želeli naučiti igrati diatonično harmoniko, bolj po domače, »frajtonarico«? Obstaja možnost, da bi ob zadostnem številu interesentov v Zagrebu organizirali izobraževanje za ta instrument. Pouk oz. tečaj bi vodil mednarodno uveljavljeni in priznani virtuoz in mentor za to obliko harmonike. Morebitni interesenti se lahko javijo gospodični **Klari Pleš** na tel. +385 92 360 15 17.

HIMNA

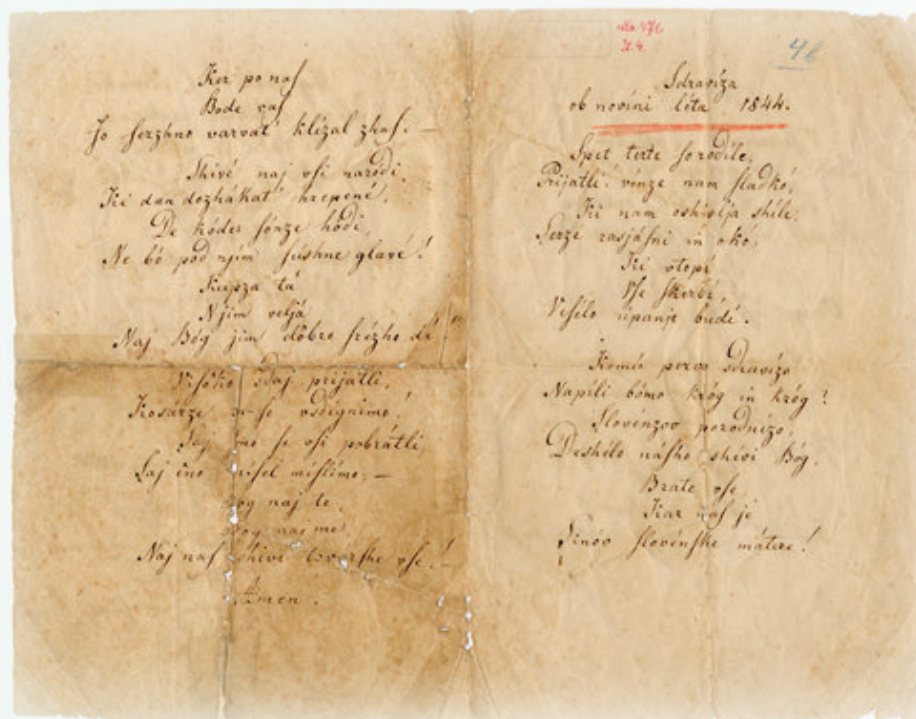
180 LET ZDRAVLJICE - OD NAPITNICE DO HIMNE

Novembra leta 1844, torej pred 180 leti je France Prešeren napisal pesem *Zdravica ob novini 1844*, ki je nastala kot napitnica, po nekaterih virih tudi po navdihu, ki ga je pesnik dobil od duhovnika, zgodovinarja, astronoma in vinogradnika Matije Vrtovca. Toda pesem je bila in je veliko več kot oda vinski trti in vinu, ljudskemu veselju in druženju, je tudi to, vendar v njej Prešeren poleg tega opeva domovino, enotnost, prijateljstvo, svobodo, bratstvo in medsebojno spoštovanje ter mir med narodi.

 Polona Jurinič, Helena Janežič, Drago Balažič

Cenzura in cenzor Franc Miklošič sta leta 1847 predvsem zaradi 4. kitice (Edinost, sreča, sprava) posredno preprečila njeno objavo, saj je Prešeren zaradi tega ni uvrstil v zbirko Poezije. Tako je prvo objavo dočakala po marčni revoluciji, v Kmetijskih in rokodelskih novicah. Pesem, ki jo je do objave leta 1848 Prešeren večkrat malenkostno spreminjal in celo izpustil eno kitico, so jo Slovenci kmalu vzeli kot podporo ideji o zedinjeni Sloveniji.

Da je Zdravljica dobila glasbeno podlago, je moralo miniti več kot pol stoletja, da je postala uradna slovenska himna pa skoraj še stoletje. Pobudo za uglasbitev Zdravljice je leta 1901 dal urednik Ljubljanskega zvona Anton Aškerc, ki je ocenil, da je Prešernova pesem veliko lepša kot po njegovem za Slovence neprimerna *Naprej zastave slave*. Ta je v delu slovenskega prebivalstva že od 60-ih let 19. stoletja veljala za neuradno slovensko himno, čeprav ni bila edina, saj so občasno vzporedno

Originalni zapis Zdravljice hrani NUK v Ljubljani.

na nekaterih prireditvah izvajali tudi pesem *Slovenec sem*. Sicer so na slovenskem ozemlju praktično vse do osamosvojitve in razglasitve Zdravljice za uradno slovensko himno kot uradne himne veljale pesmi, ki so bile himne državnih tvorb, katerih sestavni del je bilo območje današnje Slovenije.

Zdravljico je leta 1905 uglasbil Stanko Premrl, takrat 25 letni študent glasbenega konservatorija na Dunaju. Napisal jo je za mešani zbor, uglasbil je prvo, drugo in peto kitico, neposredni povod naj bi bilo odkritje spomenika Francetu Prešernu septembra leta 1904, vendar je bila uradno prvič izvedena z zborom Glasbene matice v Unionski dvorani v Ljubljani novembra 1917 pod dirigentsko palico Mateja Hubada. Občinstvo naj bi izvedbo navdušeno sprejelo in od tega koncerta dalje so jo na raznih prireditvah in glasbenih odrih vse pogosteje izvajali in sicer kot zadnjo skladbo z navedbo avtorja besedila, kar pri drugih skladbah takrat ni bil običaj. Zanimivo pa je, da naj bi po nekaterih pričevanjih avtor glasbe Zdravljice v zrelih letih za svoje mladostno delo menda dejal, da "ni nič posebnega". Sicer je bilo v zgodovini še več kot 20 uglasbitev Prešernovega besedila, a najbolj se je uveljavila Premrlova.

Po drugi svetovni vojni so Prešeren-Premrlovo Zdravljico, vse pogosteje z dodano 7. kitico, izvajali v glavnem ob kulturnih praznikih in na kulturnih prireditvah,

in čeprav so v 70-ih letih že potekale razprave o izbiri slovenske himne, dokončnega soglasja o izbiri vse do konca 80-ih let ni bilo. "Boj" je potekal med Zdravljico in Naprej zastave slave. Konec 80-ih let, s krepitvijo teženj po osamosvojitvi, so jo zaigrali ali predvajali na marsikateri javni prireditvi ali pa so jo obiskovalci sami spontano zapeli.

Preboj se je zgodil septembra 1989, ko je takratna Skupščina sprejela in razglasila amandmaje k slovenski ustavi, kjer je v 1. členu pisalo tudi, da je himna Socialistične republike Slovenije Zdravljica. Aprila 1990 pa je začel veljati zakon, po katerem je besedilo slovenske himne sedma kitica pesmi Franceta Prešerna Zdravljica, melodija pa zborovska istoimenska skladba skladatelja Stanka Premrla.

Slovenija ima s Prešernovo in Premrlovo Zdravljico himno, ki ne sodi med "bojevitke", med take, ki pozivajo v boj ali na obračun s sovražnikom, pač pa poudarja povezanost, razumevanje, spoštovanje in prijateljstvo med narodi. V sebi nosi globoko humanistično sporočilo o bistvu ideje povezane in miroljubne Evrope. Svobodomiselni in svetovljanski verzi so aktualni še danes, pesnikove ideje kot »edinost, sreča, sprava k nam naj nazaj se vrnejo«, »žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan«, »dokaj dni naj živi vsak, kar nas dobrih je ljudi«, presegajo časovne in prostorske meje. Zdravljica s svojim humanističnim sporočilom odraža bistvo ideje povezane in miroljubne Evrope, Prešernovi verzi pa presegajo časovne in prostorske meje. Zato je po 180 letih še vedno aktualna, prav nič manj kot v času, ko je nastala.

Premrlov notni zapis Zdravljice.

NUK kot sedež spomeniškega območja hrani štiri rokopisne verzije Zdravljice, rokopis Poezij, v katerem je Zdravljica prečrtana, in vse njene tiskane izdaje. Marca 2020 je Evropska komisija potrdila nominacijo Prešernove Zdravljice za Znak evropske dediščine in dragoceni dokument uvrstila med najpomembnejše spomenike, ki pričajo o zgodovini evropske ideje in povezovanja.

V našem časopisu bolj poredko objavljamo potopise naših članov, če že, pa je to običajno s poti ali iz daleč v svet in od tam prinese vtise, ki jih podeli z našimi bralci. V začetku jeseni je v Severno Ameriko je za bralce Novega odmeva strnila nekaj vtisov. Njen zapis smo morali zaradi omejenega prostora n

POTOPIS

PO NARAVNIH PARKIH NA ZAHODU ZDA

Združene Države Amerike me nikoli niso zanimale in na vprašanje ljudi, ki me poznajo in vedo, da rada potujem, kdaj bom šla tja, sem zmeraj odgovarjala: "Nikoli". Pa sem besedo snedla in ko sem 20. septembra vstopila v letalo za Las Vegas, sem se spomnila reka "nikoli ne reci nikoli", prijateljem pa pred tem dejala, da upam, da se ne bom vrnila preveč razočarana nad Ameriko.

 Besedilo in fotografije Željka Grbac

O Las Vegasu, največjem mestu v državi Nevada in najbolj znani igralniški destinaciji na svetu nimam kaj veliko povedati. Tak je, kot ga poznamo iz filmov, poln sijočih igralnic, turistov in megalomanskih hotelov.

Nestrpno sem čakala, da se odpravimo obiskat naravne lepote, zaradi katerih smo prišli v ZDA. Ognjena dolina (Valley of Fire), prvi državni park v Nevadi, odprt leta 1934. z rdečimi skalami zanimivih oblik, med katerimi je najbolj znana skala v obliki slona, nas je navdušil. Dokaz, da ljudje v Nevadi živijo že od pradavnine, so petroglifi, ki jih je v skale vklesala Košarska kultura pred približno 2500 leti. A ta je park bil le uvod v tisto, kar je sledilo na naši več kot 5000 km dolgi poti. Na našem potovanju smo obiskali 4 države, Nevado, Arizono, Utah in Kalifornijo. Doživeli smo toliko zanimivega, da bi ta potopis zavzel polovico Odmeva, če bi želela vse opisati. Zato se bom zadržala le pri zame najbolj zanimivih znamenitostih. Ko smo zapustili Nevado nas je legendarna cesta,

imenovana Route 66, pripeljala v mesto Williams v Arizoni. Čeprav je cesta v osemdesetih letih prejšnjega stoletja izgubila svoj pomen, je nostalgijo mogoče opaziti v vsakem kotičku mesta, od zgodovinskih zgradb in trgovin, polnih spominkov na Route 66, do železniške postaje, s katere se lahko v spremstvu kavbojev in country glasbe odpeljete do narodnega parka Grand Canyon. Na vlaku doživite tudi rop vlaka, pred katerim potnike prosijo, naj ob vstopu roparjev na vlak kričijo, da bi bila celotna predstava čim bolj pristna.

Mi smo se s prijatelji odločili da gremo v Grand Canyon z avtom. Pred potovanjem sem o njem prebrala tudi nekaj vtisov, ki so jih zapisali obiskovalci in eden od njih je med drugim zapisal: »To je ena sama velika luknja«. Ampak kakšna luknja! Več kot 400 km dolga, skoraj 30 km široka in več kot 1800 metrov globoka. Ko smo prišli do roba, je bilo slišati vzdihne navdušenja. Če ste pohodnik, lahko greste do podnožja po urejeni poti. Mi smo prehodili le 3 milje (okrog 4,8 km) navzdol in se vrnili na

rob, da bi preostanek dneva uživali v razgledu s številnih razglednih točk, ki so jih uredili na stezi od roba kanjona.

Območje, ki deluje kot da ni s tega planeta, je Lower Antelope Canyon. Težko je ta čudež narave opisati z besedami. Kanjon se nahaja pod zemljo in vanj sestopite po železnih stopnicah, ki vas popeljejo v drug svet, ki je sestavljen iz skal in peska najrazličnejših barv in tekstur. Ko se sprehajate po zavitih hodnikih in skritih prostorih kanjona, ne potrebujete veliko domišljije, da med skalami opazite leva, orla ali damo na vetru. Ljubitelji westernov v režiji Johna Forda in igral-

Monument Valley.

zletov po Hrvaški, v Slovenijo ali kako drugo bližnjo deželo. Tu in tam pa se najde tudi kdo, ki potuje odpotovala naša članica in vrsto let udeleženka pouka slovenščine v Slovenskem domu in po vrnitvi nekoliko skrajšati.

Narodni park Sequoia.

ca Johna Wayna, so zagotovo že videli Monument Valley (Dolino spomenikov), naravni park, ki se nahaja na meji med zveznima država-
ma Arizona in Utah. Rdeče skale, ki se kot spomeniki dvigajo iz rdečega peska niso umetne filmske kuli-
se, temveč so naravne kulise, ki so nas pustile odprtih ust. S parkom upravlja pleme Navajo, domorodec z dolgimi sijočimi črni-
mi lasmi, kakršnih se

spomnim iz filmov, nas je popeljal na vožnjo po parku in nam pokazal različne čudovite skalne formacije. Ob slovesu nam je zapel in zaigral dve melodiji ter nas popotil v čarobni svet. Posnela sem kratek video njegovega nastopa in ko sem ga pokazala prijateljici, je dejala, da je v njegovem nastopu čutiti žalost Navajo ljudi, ki jo še zmeraj čutijo zaradi vseh krivic, ki jim jih je storil beli človek.

Narodni park Arches v državi Utah je še en kraj kontrastnih barv, kamnitih oblik in tekstur, kjer se dviga več kot 2000 naravnih kamnitih lokov, naravnih mostov, oken in stolpov. V parku smo preživeli dva dni, vendar smo videli le majhen delček od skupnih 310 km² njegove velikosti. Nato smo obiskali še narodni park Bryce, znan kot kraj z največjo koncentracijo visokih nepravilnih kamnitih stebrov, ki jih tvorijo veter, voda in temperatura zraka.

Najbolj vroč, najbolj suh in najnižji narodni park, ki smo ga obiskali je bila Dolina smrti (Death Valley). Zaradi svoje velikosti (3,4 milijona hektarjev) in razpona nadmorske višine, od 85 metrov pod morsko gladino do več kot 3000 m, ima zelo različne temperature in vreme. Med hojo po planoti na višini 60 m pod morsko gladino in pri 42 stopinjah Celzija smo opazovali vrhove pod snegom. Kljub imenu v Dolini smrti uspeva velika raznolikost življenja. In čeprav je bilo veliko opozoril, da se zaradi velike vročine v park ne hodi po 10h zjutraj, nam to ni prepre-

čilo, da ne bi v Dolini ostali skoraj ves dan. V bližnjem mestu, kjer smo prenočili, smo dan prej videli hiše, ki so bile že okrašene za noč čarovnic in na ogled v dvoriščih je bilo veliko okostnjakov. Upali smo, da po ogledu parka ne bodo tudi nas postavili na eno od dvorišč.

Dežela velikanov ali narodni park Sequoia, je poln starih orjaških sekvoj, ki so videti močne in nepremagljive. Da bi zavarovali ta čudovita drevesa pred posekom je predsednik Benjamin Harrison že leta 1890 sprejel zakon o ustanovitvi drugega narodnega parka v Ameriki. Čeprav lahko velikanske sekvoje zaradi svojega debelega, izolacijskega lubja prenesejo vročino zmernih požarov, so požari v minulih šestih letih poškodovali ali uničili številne velikanske sekvoje.

Kljub prepričanju, da ameriška velika mesta še zdaleč niso tako zanimiva kot njihove naravne znamenitosti, sem med tem potovanjem spoznala, da sem se motila. V življenju sem videla veliko mest, takih in drugačnih, a v nobeno mesto se nisem zaljubila na prvi pogled kot v San Francisco. Tri dni v mestu ni bilo dovolj, da bi videli vse kar to mesto ponuja. Vozili smo se v slavnih starih lesenih tramvajih po zelo strmih mestnih ulicah, sprehodili smo se čez most Golden Gate, potepali po istoimenskem parku, ogledali kitajsko četrt ... Vsak dan smo tudi uživali v letalskem mitingu in podvigih mornariškega letalstva, znanega kot Modri angeli. Še posebej so me razveselili avtonomni taksiji, ki jih je na ulicah mesta že veliko. Nisem mogla nehati gledati v njih kako uspešno obidejo ovire, prepustijo pešce in kako se v ovinkih volan v avtu vrti sam. 23 dni v ZDA je hitro minilo. Bila sem vesela vrnitve v domovino, a hkrati žalostna, ker nisem utegnila obiskati mnogih drugih znamenitosti. Ugotavljala sem tudi, v kakšni zmoti sem bila, ko sem menila, da Amerika ni vredna ogleda.

Delicate Arch, narodni park Arches.

KULINARIKA

TOPLE JEDI ZA HLADNE DNI

 Cvijeta Pandol Udiljak

Prihajajo hladni jesenski in zimski dnevi, in takrat je najboljše pripraviti jedi na žlico: razne juhe, obare, enolončnice. Poleg tega, da nam bodo dale potrebno energijo, so preproste za pripravo. Jesen je bogata s plodovi, ki jih lahko shranimo ali pripravimo za zimo na različne načine: posušimo, zamrznemo, vložimo. Narava je prežeta s čudovitimi barvami. Izkoristite lepe dni in se sprehodite po gozdu. Morda boste imeli srečo in našli jurčke ali druge gobe ali pa kostanj.

Tokrat predlagam recepta za manj znani jedi:

1. Šelinka – zelenjavna juha iz zelene, nekoliko pozabljena, a aromatična in zelo zdrava, ki so jo pogosto kuhali v Vipavski dolini in postregli v kruhovi skodelici.
2. Bograč – tradicionalni slovenski golaž iz treh vrst mesa. Ime je dobil po kotlu, v katerem se kuha na odprtem ognju in se imenuje bograč. Seveda, če nimate bograča, ga lahko skuhate v loncu na štedilniku.

ŠELINKA

1 koren zelene in listi
2-3 srednje veliki krompirji
1 korenček
2 stroka česna
10-15 dag pancete
Olje
Sol, poper, lovor
Jušna osnova (temelj)
Žlica moke
Po želji 1 pest stročjega fižola ali graha

Krompir olupimo, narežemo na koščke in skuhamo v slani vodi. Koren zelene olupimo in naribamo.

Na olju popražimo panceto, dodamo zeleno in kolarje korenja ter dušimo 10 minut. Potresemo z moko, zalijemo z jušno osnovo, dodamo lovor, sol, poper in kuhamo 15 minut. Kuhan krompir pretlačimo, dodamo zelenjavno juho in skupaj kuhamo še 20 minut. Če želite, lahko dodate nekaj suhega mesa. Proti koncu kuhanja dodamo sesekljane liste zelene.

Šelinka.

Foto: Lupa-portal.si

BOGRAČ

75 dag govedine (pleče)
50 dag svinjine (pleče)
50 dag divjačine (srnina ali drugo)
75 dag čebule
5 strokov česna
Pol zelene in pol rdeče paprike
50 dag krompirja (lahko tudi brez)
1 feferon
Začimbe po želji: rdeča paprika, sol, poper, lovor, majaron, timijan
Mast ali olje
1 žlica paradižnikovega pireja
2 dcl belega vina

Meso narežemo na kocke. Zelenjavo očistimo in nasekljamo. Če dodajamo krompir, ga olupimo in narežemo na večje kose.

Na segreti masti ali olju popražimo čebulo, dodamo sol in česen, nato pa postopoma dodajamo meso. Najprej dodamo govedino in dušimo približno pol ure. Nato dodamo divjačino, paradižnikov pire, lovor in začimbe ter dušimo naslednje pol ure. Po potrebi prilijemo malo tople vode. Na koncu dodamo še svinjino, zalijemo z vinom in malo vode. Po nekaj minutah dodamo svežo papriko in narezan krompir. Prilijemo toliko vode, da je pokrito, in kuhamo, dokler se krompir ne zmehča.

Bograč.

Foto: Ljubljana in situ

Marjan Vesel (1951-2024)

Po daljši bolezni nas je 22. junija zapustil dolgoletni aktivni član Slovenskega doma Zagreb in naš dragi prijatelj Marjan Vesel.

S svojo kitaro in notami je popestril mnoga naša druženja, njegov bas pa je dolga leta bogatil naše skupno zborovsko petje.

Takih ljudi se vedno radi spominjamo, takšni ljudje ne potrebujejo spomenikov, njihov spomenik je v naših srcih in nikdar jih ne moremo pozabiti. Od Marjana, ki ima zadnje počivališče na pokopališču v Veliki Gorici, smo se poslovili na zagrebškem krematoriju.

V imenu Slovenskega doma Zagreb in še posebej članov mešanega pevskega zbora izrekamo sožalje vsem njegovim svojcem.

Dragi Marjan, počivaj v miru.

(sn)

Henrik Neubauer (1929-2024)

Konec avgusta je v 96. letu umrl Henrik Neubauer, priznani slovenski baletnik in pedagog. Kot ključna osebnost za razvoj slovenskega baleta in opere, avtor številnih koreografij, opernih režij in monografij je letos prejel Prešernovo nagrado za življenjsko delo.

S svojim znanjem in pristopom je povzdignil slovenski balet in ples na visoko umetniško raven, hkrati pa močno prispeval k njegovi prepoznavnosti. Je eden redkih, ki je svoje življenjsko izkustvo prenašal tudi na teoretično področje glasbenega in plesnega gledališča; njegove knjige so nepogrešljive za študij in razumevanje strokovne plati baleta in plesa ter zgodovine slovenskega baleta.

Njegov ustvarjalni opus v Sloveniji in v tujini predstavlja preko 80 baletnih koreografij v opernih in dramskih predstavah (med drugim tudi baletne koreografije na Hrvaškem), preko 40 koreografij za posebne prireditve, 33 opernih in operetnih režij in 13 režij dramskih iger v francoščini. Leta 1975 je v mariborski Operi režiral opero Ero z onega sveta Jakova Gotovca.

Bil je več kot desetletje vodja ljubljanskega baleta, pa direktor in umetniški vodja Festivala Ljubljana, šef mariborske opere in vrsto let predavatelj na ljubljanski Akademiji za glasbo.

Predaval je tudi v tujini, med drugim v Opatiji in Grožnjanu. Skupaj z **Brankom Hećimovićem** in **Marijo Barberi** je soavtor dvojezične monografije *Slovenski umetniki na hrvaških odrih / Slovenski umjetnici na hrvatskim pozornicama*, ki je izšla v založbi Slovenskega doma in Sveta slovenske nacionalne manjšine Zagreba.

Zgodovinski pečati

Izseki iz časopisa Jutro: dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko, kjer se omenja delovanje NAKIČ-a v 30-ih letih 20. stoletja

Vir: www.dlib.si

* Narodna knjižnica in čitalnica v Zagrebu sklicuje za 26. t. m. ob 10. v svojih društvenih prostorih Kraljice Marije ul. 3 VI. redni občni zbor, na katerem bodo podana poročila predsednika, tajnika, blagajnika, knjižničarja in nadzornega odbora. Po razrešitvi bo volitev predsednika, odbora in nadzorstva sklepanje o spremembi društvenih pravil in slučajnosti. Samostojni predlogi članov se morajo naznaniti odboru pisмено najmanj 8 dni pred obnim zborom.

* Narodna knjižnica in čitalnica v Zagrebu priredi 11. t. m. pustno veselico v prostorih restavracije »Pri Dobričinu« na Tratinski cesti št. 5. (Tramvajsko postajališče na Savski cesti, tik pred restavracijo). Gostiničar je naš rojak in bo točil reklama domača vina po navadnih cenah. Na sporedu je ples, godba in druge privlačnosti.

* Narodna knjižnica in čitalnica v Zagrebu otvori v početku novembra plesni tečaj za svoje članstvo. Vaje se bodo vršile najbrž v dveh ali treh kategorijah. Za priglase se bodo smatrali tisti, ki bodo do 2. novembra plačali delni prispevek za tečaj v znesku vsaj 80 Din. — Pripravljalni odbor pevskega odseka je pripravil vse potrebno za izvolitev stalnega pevskega odseka. Volitve bodo na rednem tedenskem sestanku v sredo 22. t. m. ob 20. Član odseka postane vsak, tudi nepevec, kdor prispeva mesečno po 10 Din kot redni prispevek. Častna dolžnost vseh ljubiteljev slovenske pesmi naj bo, da prispevajo po svojih močeh za ta odsek. — Knjižnica izposoja knjige ob sredah in petkih od 19. do 21., ob nedeljah od 11. do 12. ure. Čitalnica je odprta dnevno od 9 do 12. in od 17. do 21. (Gunduličeva 29 telefon 68—65.)

* Narodna knjižnica in čitalnica v Zagrebu ima vsako sredo ob 20. svoje redne sestanke v društvenih prostorih v Gunduličevi ulici 29. Na zadnjem, prav dobro obiskanem sestanku so se konstituirali trije novi začasni odseki, in to: plesni, pevski in izobraževalni. Plesni odsek je imel v soboto zvečer zelo animiran sestanek v društvenih prostorih. Definitivno je bilo sklenjeno voditi plesne tečaje. Ker je še nekaj mest v tečaju na razpolago, prosijo plesni odsek člani in prijatelje društva, da se še pravočasno prijavijo vsi, ki se hočejo naučiti najmodernejših plesov pod vodstvom najboljšega strokovnjaka in z zelo nizkim honorarjem. Na prihodnjem tedenskem sestanku bodo poročali vsi odseki o svojem delu in sklepih. Novi člani in prijatelji društva dobro došli!

prometnik g. Janko Tomazic z guc. Angelo Murovec. Čestitamo!

* Narodna knjižnica in čitalnica v Zagrebu naznanja članom in prijateljem, da bo imela svoj tedenski sestanek danes, v sredo, ob 20. v društvenih prostorih v Gunduličevi ulici 29.

* Lepi pozdravi. Kmalj je po prvem mrazu začelo zadnje dni solnce zopet prijazneje

Med zagrebškimi Slovenci

Marljiva gospodinja »Našega doma«, g. Marija Novak iz Brežic, ki je dajala za nizko ceno stanovanje in hrano brezposelnim dekletom, je umrla. Velika izguba je to za nas, zakaj delala je s srcem; že prej je vodila podobno institucijo v Trstu, zato ji je bila roka večja. V dom prihajajo tudi bolne dekleta, katera je ona oskrbovala kot dobra mati pa postala žrtev gripa jo je pokopala. Slovenci ji drugega nismo mogli dati, ko da smo jo prepeljali na domače brežiško pokopališče, topleje ji bo v domači zemlji, pri sv. Roku pa se je brala črna masa z rekvijemom, katere so se udeležili mnogi Slovenci.

Za cerkev sv. Roka smo kupili kip Matere božje, okrog katere se bomo zbirali k šmarnicam. Vsako leto v maju priredi Narodna knjižnica in čitalnica široko slovensko veselico s plesom. Tudi letos se je preteklo soboto ista vršila v dvorani železničarjev. Pa kakor je bila vsa leta nazaj v vsakem oziru pripravljena, je to leto zatajila v moralnem uspehu. Lani je nastopilo vzorno pripravljenih 70 pevcev, ki jih je vodil g. Gorenšek, letos komaj 11! Pa še za ta gre zasluga (ne pevodnji Čitalnice) temveč g. Kocjančiču (ustanovitelju prvega slovenskega pevskega društva v Zagrebu »Sava«, marljivemu delavcu na tem področju), ki je z enajstim glasovi storil mnogo! Kot solist je sodeloval g. Dornik, slušatelj zagrebskega konservatorija z lepo oblikovanim glasom, gđc. Olga Kocjančič pa je s toplim izrazom zapela Lajovičevo »Pesem o tkalcu« in Pavičičevo »Pastirico«. Obisk je daleč zaostajal za prejšnjimi leti, ako predsednika dr. Zavernika smo pogrešali...

Odlični član slov. kat. akademikega starešinstva, g. Marko Težak, je zastopal zagrebske Slovence svoje smeri na Koroščevi proslavi v Ljubljani.

stavku na poslovni promet iz l. 1931.

* Narodna knjižnica in čitalnica v Zagrebu naznanja, da priredi društveni izletni odsek to nedeljo v primeru lepega vremena celodnevni pešizlet na Slemo. Zbirališče na Zvezdi. Odhod ob 7.

* Zaključek nadaljevalne šole v št. Ilju

Narodna knjižnica in čitalnica v Zagrebu

vabl vse člane in prijatelje društva na svoj prvi redni tedenski sestanek, ki bo danes v sredo ob 20. v društvenih prostorih v Gunduličevi ulici št. 29. — Odbor.

SLOVENSKI LIST V ZAGREBU

Zagrebski Slovenci so dobili svoj list. Narodna knjižnica in čitalnica v Zagrebu, ki že itak združuje okoli sebe na tisoče zagrebških Slovencev, je pričela izdajati svoj list »Odmev«, da bo mogla še z večjim uspehom vršiti svojo kulturno in socialno nalogo. »Odmev« izhaja enkrat na mesec in velja za vse leto 10 Din. Naroča se pri upravi, Zagreb, Gunduličeva ul. 29. Glavni in odgovorni urednik je Janko Schweiger.

* Narodna knjižnica in čitalnica v Zagrebu otvori v početku novembra plesni tečaj za svoje članstvo. Vaje se bodo vršile najbrž v dveh ali treh kategorijah. Za priglase se bodo smatrali tisti, ki bodo do 2. novembra plačali delni prispevek za tečaj v znesku vsaj 80 Din. — Pripravljalni odbor pevskega odseka je pripravil vse potrebno za izvolitev stalnega pevskega odseka. Volitve bodo na rednem tedenskem sestanku v sredo 22. t. m. ob 20. Član odseka postane vsak, tudi nepevec, kdor prispeva mesečno po 10 Din kot redni prispevek. Častna dolžnost vseh ljubiteljev slovenske pesmi naj bo, da prispevajo po svojih močeh za ta odsek. — Knjižnica izposoja knjige ob sredah in petkih od 19. do 21., ob nedeljah od 11. do 12. ure. Čitalnica je odprta dnevno od 9 do 12. in od 17. do 21. (Gunduličeva 29 telefon 68—65.)

Narodna knjižnica in čitalnica v Zagrebu

Prvi redni tedenski sestanek, ki ga je imelo članstvo Narodne knjižnice in čitalnice v Zagrebu v sredo, 18. t. m. v svojih prostorih, nam je pokazal, kako dobra je bila zamisel takih sestankov. Na sestanku, ki je bil namenjen samo v svrhu medsebojnega spoznavanja in razgledovanja lepo urejenih prostorov čitalnice in snujoče se knjižnice, je prišlo nehotе do malega, zborovanju podobnega debatnega večera.

Videlo se je, kako zelo čutimo potrebo, da si povemo po domače, kaj nam je treba, kaj želimo in kako bi radi, da se razvija naše bodoče družabno življenje. — Naši tedenski sestanki vsake srede postajajo začetek boljšemu spoznavanju in prijateljskemu medsebojnemu občevanju. Obrisi tistih vezi, ki nas združujejo kljub različnim osebnim interesom in položajem v harmonično celoto, so se nam že na prvem sestanku pojavili v obliki, ki ne dopušča dvoma, da stvar ne bi uspeła. Na eni strani se je videlo, da imamo svoje ljudi in somišljenike v vseh naših slojih in da razlika v poklicu in starosti ni nikak razlog, da bi se ne mogli razumeti in dobro počutiti na naših prijateljskih sestankih. Na drugi strani pa je prišlo že na prvem sestanku do konkretnih zaključkov, ki niso namere odbora samo potrdili, ampak izdatno podkrepili. Pokazalo se je, da imamo med seboj mnogo delavnih in sposobnih sil, ki samo iščejo prilike, da lahko pokažejo, česar so zmožne.

Realen plod našega sestanka je namreč ta, da smo se v prav živahni, zanimivi in nad vse veselo razigrani debati dogovorili, da priredi društvo dne 4. januarja zabavni večer v javnih prostorih z umetniškimi in šaljivimi točkami, završi pa ga naj cvet naše mladine s plesom in prosto zabavo.

Na splošno željo na sestanku zbranih se bo vršil drugi sestanek danes ob 20. v naših društvenih prostorih. Mnogi od vas, ki čutite z nami, imate dovolj prilike videti, kako vam leži mnogo že prečitanih lepih knjig brezplodno v omara in v policah. Ako se potrudite in nam jih pošljete za našo knjižnico, vam bomo za nje hvaležni. Sami pa boste imeli zavest, da ste koristili vsem, ki jim bodo knjige v pouk in zabavo. Ako jih ne morete sami poslati, obvestite nas in prišli bomo po nje, da se vam osebno zahvalimo za velikodušen dar.

One, ki nimajo prilike, da bi mogli priti pogledat naše prvo stalno zbirališče v Zagrebu, prosimo, da nas pisemno obveste o nameri, da želijo postati naši člani. Poslali jim bomo na dom požrtvovalne člane, ki jih bodo obvesili o našem delu in naših ciljih.

* Narodna knjižnica in čitalnica v Zagrebu ima vsako sredo ob 20. svoje redne sestanke v društvenih prostorih v Gunduličevi ulici 29. Na zadnjem, prav dobro obiskanem sestanku so se konstituirali trije novi začasni odseki, in to: plesni, pevski in izobraževalni. Plesni odsek je imel v soboto zvečer zelo animiran sestanek v društvenih prostorih. Definitivno je bilo sklenjeno voditi plesne tečaje. Ker je še nekaj mest v tečaju na razpolago, prosijo plesni odsek člani in prijatelje društva, da se še pravočasno prijavijo vsi, ki se hočejo naučiti najmodernejših plesov pod vodstvom najboljšega strokovnjaka in z zelo nizkim honorarjem. Na prihodnjem tedenskem sestanku bodo poročali vsi odseki o svojem delu in sklepih. Novi člani in prijatelji društva dobro došli!